

“AZƏRBAYCAN XƏZƏR DƏNİZ GƏMIÇİLİYİ”
Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları
Müstəqil Auditorun Hesabatı ilə birlikdə

31 dekabr 2022-ci il tarixində başa çatan il üzrə

Mündəricat

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları üzrə Müstəqil Auditorun Hesabatı

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları

Konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat	1
Konsolidasiya edilmiş mənfəet və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabat	2
Konsolidasiya edilmiş kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat	3
Konsolidasiya edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat	4

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair qeydlər

1. Qrup və onun əməliyyatları	5
2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm uçot prinsipləri	5
3. Mühüm mühasibat uçotu qiymətləndirmələri və mühakimələri	20
4. Yeni və ya düzəliş edilmiş standartların, onlara dair şəhələrin tətbiqi və yeni uçot qaydaları	23
5. Seqment məlumatları	25
6. Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri və mehdudlaşdırılmış pul vəsaitləri	26
7. Ticarət və digər debitor borcları	26
8. Vergilər üzrə debitor borcları	27
9. Avans ödənişləri	27
10. Mal-material ehtiyatları	27
11. Ticarət və digər kreditor borcları və digər uzunmüddətli öhdəliklər	28
12. Kreditlər	29
13. Gəmilər, əsas vəsaitlər	30
14. İstifadə hüququ olan aktivlər və icarə öhdəlikləri	31
15. Sahm kapitalı və əlavə ödənilmiş kapital	31
16. Gelirlərin kateqoriyalar üzrə təhlili	32
17. Xərclərin xüsusiyyətinə görə təhlili	32
18. Əlaqəli təriflərlə qalıqlar və əməliyyatlar	33
19. Vergilər üzrə kreditor borcları	34
20. Mənfəət vergisi	34
21. Digər əməliyyat gelirləri	36
22. Maliyyə risklerinin idarəe edilməsi	36
23. Maliyyə fəaliyyətindən yaranan öhdəliklərdə dəyişikliklər	41
24. Potensial öhdəliklər, təəhhüdler və əməliyyat riskləri	41
25. Hesabat tarixindən sonra baş vermiş hadisələr	43

Müstəqil Auditorun Hesabatı

"Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin
Rəhbərliyinə və Müşahidə Şurasına

Rəy

Biz "Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin və onun törəmə müəssisələrinin ("Qrup") 31 dekabr 2022-ci il tarixinə konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan və həmin tarixdə başa çatan il üzrə konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir, konsolidasiya edilmiş kapitalda dəyişikliklər və konsolidasiya edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatlardan, habelə mühüm mühasibat uçotu prinsipləri və digər izahedici məlumatların icmalından ibarət olan konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditini apardıq.

Bizim fikrimizcə, əlavə edilən konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları 31 dekabr 2022-ci il tarixinə Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə başa çatan il üzrə konsolidasiya edilmiş maliyyə nəticələrini və konsolidasiya edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkətini Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına ("MHBS") uyğun olaraq bütün əhəmiyyətli aspektlər üzrə düzgün əks etdirir.

Rəy üçün əsas

Biz auditi Beynəlxalq Audit Standartlarına ("BAS") uyğun olaraq apardıq. Bizim həmin standartlar üzrə öhdəliklərimiz hesabatımızın konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditi üzrə auditorun məsuliyyəti bölməsində təsvir olunur. Mühasiblər üçün Beynəlxalq Etika Standartları Şurasının ("MBESS") "Peşəkar mühasiblərin etika məcəlləsi"nə (Beynəlxalq Müstəqillik Standartları daxil olmaqla) ("MBESS Məcəlləsi") uyğun olaraq biz Qrupdan müstəqilik və biz MBESS Məcəlləsinə uyğun olaraq etika ilə bağlı digər öhdəliklərimizi yerinə yetirmişik. Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutu auditor rəyinin bildirilməsi üçün yetərli və müvafiq əsası təmin edir.

Əsas audit məsələləri

Əsas audit məsələləri peşəkar mühakiməmizə uyğun olaraq cari dövrün konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditi üçün ən önəmli olan məsələlərdir. Həmin məsələlər ümumilikdə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının tərəfimizdən aparılan auditi kontekstində və həmin hesabatlar üzrə rəyimiz formalasdığı zaman nəzərdən keçirilmişdir və biz bu məsələlərə dair ayrıca rəy bildirmirik. Aşağıda göstərilən məsələlərin hər birinin audit zamanı hansı şəkildə nəzərdən keçirildiyi həmin kontekstdə təsvir olunur.

Biz hesabatımızın "Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditü üçün auditorun məsuliyyəti" bölməsində təsvir olunan öhdəliklərimizi, o cümlədən həmin məsələlərlə bağlı olan öhdəlikləri yerinə yetirdik. Müvafiq olaraq, apardığımız audit konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında əhəmiyyətli təhrif risklərinin tərəfimizdən qiymətləndirilməsinə cavab verəcək prosedurların yerinə yetirilməsini əhatə edirdi. Audit prosedurlarımızın, o cümlədən aşağıdakı məsələlərin nəzərdən keçirilməsi üçün yerinə yetirilmiş prosedurların nəticələri əlavə edilən konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları üzrə audit rəyimizin əsasını təşkil edir.

Əsas audit məsələsi

Gəlirlərin tanınması

Gəlirlərin məbləği konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları üçün çox əhəmiyyətli olduğundan biz gəlirlərin tanınması məsələsinə apardığımız audit üçün ən vacib məsələlərdən biri hesab etdik. Bundan əlavə, əməliyyatların əhəmiyyətli həcmi və müxtəlif gəlir mənbələrinin sayını nəzərə alaraq gəlirlərin tanınması mürəkkəb prosesdir.

Gəlirlər haqqında məlumatlar konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair 2-ci və 16-ci Qeydlərdə açıqlanır.

Apardığımız audit nəticəsində əsas audit məsələsinin həlli

Biz gəlirlərin tanınması ilə bağlı Qrupun uçot siyasetini təhlil etdik və Qrupun gəlir mənbələri barədə anlayış əldə etdik.

Taym-çarterlər üçün, biz seçmə üsulu əsasında təhvil-təslim aktlarında göstərilən günlərin sayını xidmət müqavilələrində göstərilən tariflərə vuraraq gəlirləri yenidən hesabladıq və məbləği Qrup tərəfindən tanınmış məbləğlə müqayisə etdik.

Reys çarterləri üçün, biz seçmə üsulu əsasında konosamentdə göstərilən yük daşıma tariflərini yüklərin çəkisinə vuraraq gəlirləri yenidən hesabladıq və nəticələri Qrup tərəfindən tanınmış gəlir məbləği ilə müqayisə etdik.

Seçmə üsulu əsasında müştərilərdən debitor borcları qalıqlarına dair təsdiqlər əldə etdik.

Biz konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair qeydlərdə gəlirlərin açıqlanmasını təhlil etdik.

Əsas audit məsələsi***Uzunmüddətli aktivlərin dəyərsizləşməsi göstəricilərinin qiymətləndirilməsi***

31 dekabr 2022-ci il tarixinə uzunmüddətli aktivlərin əhəmiyyətli olduğuna və dəyərsizləşmə göstəricilərinin təhlilində istifadə edilmiş ehtimallarla bağlı rəhbərliyin mühakimələri və hesablamalarının subyektivliyinə görə bu məsələni apardığımız audit üçün ən vacib məsələlərdən biri hesab etdik.

Dəyərsizləşmə göstəricilərinin təhlilində istifadə edilən əhəmiyyətli fərziyyələrə gələcək kapital tələbləri, əməliyyat nəticələri, habelə istifadə edilən diskont dərəcəsi daxildir.

Rəhbərlik dəyərsizləşmə göstəriciləri üzrə təhlil aparmış və 31 dekabr 2022-ci il tarixinə uzunmüddətli aktivlərin dəyərsizləşməsinə səbəb olan hər hansı xarici və ya daxili amilləri müəyyən etməmişdir.

Uzunmüddətli aktivlərin dəyərsizləşmə göstəricilərinin təhlilinə dair məlumatlar konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına dair 3-cü Qeyddə açıqlanmışdır.

Aparlığımız audit nəticəsində əsas audit məsələsinin həlli

Biz uzunmüddətli aktivlərin potensial dəyərsizləşməsi göstəricilərinin olub-olmaması üzrə rəhbərliyin qiymətləndirməsini təhlil etdik.

Biz mövcud məlumatları təhlil etdik və aktivlərin dəyərinin əhəmiyyətli dərəcədə azalmasının müşahidə edilə bilən göstəricilərinin olub-olmamasını qiymətləndirdik.

Biz il ərzində Qrupa mənfi təsir göstərən əhəmiyyətli təsirlərin olub-olmamasını qiymətləndirdik. Xüsusilə, biz hər hansı kənarlaşmaları aşkar etmək üçün Qrupun faktiki fəaliyyət nəticələrini planlaşdırılmış əməliyyat nəticələri ilə müqayisə etdik.

Biz dövr ərzində bazar faiz dərəcələri və Qrupun cari kapitalının orta qiymətində artımın olub-olmamasını qiymətləndirdik.

Biz aktivlərin fiziki zədələnməsinə dair mövcud əsasları araşdırıldıq. Əhəmiyyətli gecikmələr və ya kənarlaşmaları müəyyən etmək üçün biz Qrup tərəfindən çəkilmiş faktiki əsaslı xərcləri planlaşdırılmış əsaslı xərclərlə müqayisə etdik.

Biz həmçinin konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında Qrupun dəyərsizləşmə təhlili haqqında açıqlamasını təhlil etdik.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları üçün rəhbərliyin və audit komitəsinin məsuliyyəti

Rəhbərlik konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının MHBS-yə uyğun hazırlanması və düzgün təqdim edilməsi, həmçinin fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq əhəmiyyətli səhvlər olmayan konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün rəhbərliyin lazımlı bildiyi daxili nəzarətə görə məsuliyyət daşıyır.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarını hazırlayarkən, rəhbərliyin Qrupu ləğv etmək və ya əməliyyatları dayandırmaq niyyəti olduğu və ya bunu etməkdən başqa heç bir real alternativi olmadığı hallar istisna olmaqla, rəhbərlik Qrupun daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətinə davam etməsi qabiliyyətinin qiymətləndirilməsinə, daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətlə bağlı məsələlərin (belə məsələlər varsa) açıqlanmasına və mühasibat uçotunun daim fəaliyyətdə olan müəssisə konsepsiyasının istifadə edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır.

Audit komitəsi Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması prosesinə nəzarətə görə məsuliyyət daşıyır.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditü üzrə auditorun məsuliyyəti

Bizim məqsədimiz ümumiyyətlə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində əhəmiyyətli təhriflərin olmamasına kifayət qədər əminlik əldə etmək və rəyimiz daxil olan auditor hesabatını təqdim etməkdir. Kifayət qədər əminlik əminliyin yüksək dərəcəsini ifadə edir, lakin BAS-a uyğun olaraq aparılmış audit nəticəsində mövcud olan bütün təhriflərin üzə çıxarılmasına zəmanət vermir. Təhriflər fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində əmələ gələ bilər və fərdi və ya məcmu halda götürülməklə hazırlı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının əsasında istifadəçilərin qəbul edəcəyi iqtisadi qərarlara təsir göstərmələrini ehtimal etməyə əsas olacaq halda əhəmiyyətli hesab olunur.

BAS-a uyğun olaraq aparılmış auditin bir hissəsi olaraq biz audit zamanı peşəkar mühakimə və peşəkar skeptisizm tətbiq edirik. Biz həmçinin:

- ▶ Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində əhəmiyyətli təhriflərin olması risklərini müəyyən edir və qiymətləndirir, həmin risklərə cavab olaraq audit prosedurlarını layihələşdirir və həyata keçirir, eləcə də rəyimiz üçün əsas yaratmaq məqsədilə kifayət və münasib olan audit sübutunu əldə edirik. Fırıldaqçılıq nəticəsində yaranmış əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riski səhvlər nəticəsində yaranmış əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riskindən yüksəkdir, çünki fırıldaqçılığa gizli sözləşmə, saxtakarlıq, bilərəkdən səhv buraxma, yanlış təqdimat və ya daxili nəzarət qaydalarına əməl olunmaması daxil ola bilər;
- ▶ Müəyyən şəraitdə münasib olan audit prosedurlarının işlənib hazırlanması məqsədilə audite aid olan daxili nəzarət elementləri haqqında anlayış əldə edir, lakin bu zaman Qrupun daxili nəzarət sisteminin səmərəliliyi haqqında rəy bildirmək məqsədini güdmürük;
- ▶ Rəhbərlik tərəfindən istifadə edilmiş uçot prinsiplərinin münasibliyini, uçot təxminlərinin və əlaqəli açıqlamaların əsaslılığını qiymətləndiririk;
- ▶ Rəhbərlik tərəfindən mühasibat uçotunun daim fəaliyyətdə olan müəssisə konsepsiyasının tətbiqinin münasibliyi və əldə edilmiş audit sübutlarına əsaslanaraq Qrupun daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətinə davam etməsi ilə bağlı əhəmiyyətli şübhə doğuran hadisə və ya şəraitlərlə əlaqədar mühüm qeyri-müəyyənliyin olub-olmaması haqqında nəticə çıxarıraq. Mühüm qeyri-müəyyənliyin mövcud olduğu qənaətinə gələcəyimiz halda, biz auditor hesabatımızda konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarındakı əlaqəli açıqlamalara diqqəti yönəltməliyik və ya, əgər bu cür açıqlamalar qeyri-münasib olarsa, rəyimizə düzəliş etməliyik. Bizim nəticələr audit hesabatımızın tarixinədək əldə etdiyimiz audit sübutlarına əsaslanır. Lakin gələcək hadisə və ya şəraitlər Qrup daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətinə davam etməməsinə gətirib çıxara bilər;
- ▶ Məlumatların açıqlanması da daxil olmaqla konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının ümumi təqdimatı, strukturu və məzmununu, eləcə də konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının müvafiq əməliyyat və hadisələri düzgün təqdim edib-etmədiyini qiymətləndiririk;
- ▶ Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları haqqında rəy bildirmək üçün Qrupa daxil olan müəssisələrin maliyyə məlumatları və fəaliyyəti ilə bağlı kifayət qədər audit sübutlarını əldə edirik. Biz qrup auditinin yönləndirilməsi, nəzarət edilməsi, və nəticələrinə görə məsuliyyət daşıyıraq. Biz audit rəyinə görə müstəsna məsuliyyət daşıyıraq.

Biz digər məsələlərlə yanaşı, auditin planlaşdırılmış əhatə dairəsi, vaxtı və əhəmiyyətli audit nəticələri, o cümlədən audit zamanı daxili nəzarətdə hər hansı əhəmiyyətli çatışmazlıqları tərəfimizdən müəyyən olunduğu halda audit komitəsinin nəzərinə çatdırılmalıdır.

Bundan əlavə biz Audit Komitəsinə müstəqilliklə bağlı müvafiq etik tələblərə riyat etdiyimiz barədə, eləcə də müstəqilliyimizə təsir göstərə bilməsi əsaslı olaraq ehtimal edilə bilən bütün münasibətlər və digər məsələlər və tələb olunan hallarda təhdidlərin aradan qaldırılması üçün görülən tədbirlər və ya tətbiq edilən ehtiyat tədbirləri haqqında xəbər verdiyimiz barədə bəyanat təqdim edirik.

Audit Komitəsinə təqdim edilmiş məsələlərdən biz cari dövrün konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditi üçün daha önəmli olan və beləliklə də əsas audit məsələlərini təşkil edən məsələləri müəyyən edirik. Tətbiq edilən qanun və ya normativ aktlar belə məsələlərin açıqlanmasına yol vermədiyi və ya, müəyyən məsələnin auditor hesabatına daxil edilərsə, belə daxil etmənin mənfi nəticələrinin həmin məlumatın açıqlanmasından əldə edilən ictimai faydanı üstələyəcəyini müəyyən etdiyimiz çox nadir hallar istisna olmaqla, biz bu məsələləri auditor hesabatında təsvir edirik.

Bu müstəqil auditorun hesabatının təqdim edilməsi ilə nəticələnən auditə görə məsuliyyətli partnyor Nərgiz Kərimovadır.

Ernst & Young Holdings (CIS) B.V.

13 İyun 2023-cü il

Bakı, Azərbaycan

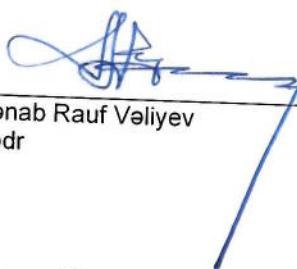
Konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat

31 dekabr 2022-ci il tarixinə

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

	Qeydlər	31 dekabr 2022-ci il	31 dekabr 2021-ci il
Aktivlər			
Cari aktivlər			
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	6	34,353	6,312
Məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitləri	6	406	98
Ticaret və digər debitor borcları	7	232,597	243,171
Vergilər üzrə debitor borcları	8	10,187	14,670
Qısamüddətli avans ödənişləri	9	6,558	9,600
Mal-material ehtiyatları	10	36,413	45,914
Cəmi cari aktivlər		320,514	319,765
Uzunmüddətli aktivlər			
Gəmilər, əsas vəsaitlər	13	964,264	951,125
Qeyri-maddi aktivlər		4,566	4,876
İstifadə hüququna olan aktivlər	14	9,153	11,441
Uzunmüddətli avans ödənişləri	9	36,919	4,001
Cəmi uzunmüddətli aktivlər		1,014,902	971,443
Cəmi aktivlər		1,335,416	1,291,208
Kapital			
Səhm kapitalı	15	440,051	440,051
Əlavə ödənilmiş kapital	15	129,100	99,100
Bölgündürülmemiş mənfəət		604,539	549,098
Cəmi kapital		1,173,690	1,088,249
Öhdəliklər			
Cari öhdəliklər			
Ticaret və digər kreditor borcları	11	37,900	69,416
Digər vergilər üzrə kreditor borcları	19	38,008	49,233
Mənfəət vergisi üzrə kreditor borcları	19	11,102	7,140
Qısamüddətli kreditlər və uzunmüddətli kreditin cari hissəsi	12	4,499	4,553
İcara öhdəlikləri	14	2,594	13,824
Müqavilə öhdəlikləri		16,662	8,700
Cəmi cari öhdəliklər		110,765	152,866
Uzunmüddətli öhdəliklər			
Təxira salınmış vergi öhdəlikləri	20	34,123	26,848
Uzunmüddətli kredit	12	4,235	8,469
İcara öhdəlikləri	14	7,797	9,200
Digər uzunmüddətli öhdəliklər	11	4,806	5,576
Cəmi uzunmüddətli öhdəliklər		50,961	50,093
Cəmi öhdəliklər		161,726	202,959
Cəmi kapital və öhdəliklər		1,335,416	1,291,208

13 iyun 2023-cü il tarixində konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarını Qrupun adından imzalayan və buraxılmasına icazə verənlər:

Cənab Rauf Vəliyev
Sədr

Cənab Cəlal Fərəcli
İqtisadi məsələlər üzrə sədr müavini

Konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabat**31 dekabr 2022-ci il tarixində başa çatan il üzrə**

(Xüsusi göstərilmiş həllar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

	Qeydlər	2022-ci il	2021-ci il
Gelirlər	16	570,071	459,133
Satışların maya dəyəri	17	(369,444)	(306,069)
Ümumi mənfəət		200,627	153,064
Ümumi və inzibati xərclər	17	(52,159)	(39,962)
Sosial xərclər	17	(8,575)	(7,124)
Diger eməliyyat geliri	21	32,827	21,757
Diger eməliyyat xərcləri	17	(70,172)	(65,840)
(Gözlənilən kredit zərərləri ("GKZ"))/GKZ-nin qaytarılması	17	(8,249)	7,212
Gəmilərin, əsas vəsaitlərin, qeyri-maddi aktivlərin silinməsindən zərər		(175)	(740)
Məzənnə fərqindən zərər		(829)	(77)
Əməliyyat mənfəəti		93,295	68,290
Maliyyə xərcləri		(1,222)	(1,735)
Mənfəət vergisindən əvvəlki mənfəət		92,073	66,555
Mənfəət vergisi xərci	20	(26,632)	(14,763)
İl üzrə mənfəət		65,441	51,792
İl üzrə digər ümumi gəlir		-	-
İl üzrə cəmi ümumi gəlir		65,441	51,792

Konsolidasiya edilmiş kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat**31 dekabr 2022-ci il tarixində başa çatan il üzrə**

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

	Səhm kapitalı	Əlavə ödənilmiş kapital	Bölüşdü- rilməmiş mənfəət	Cəmi
1 yanvar 2021-ci il tarixinə qalıq	440,051	90,000	502,306	1,032,357
İl üzrə cəmi ümumi gelir	—	—	51,792	51,792
Əlavə ödənilmiş kapitalda artım (Qeyd 15)	—	9,100	—	9,100
Dividendlər	—	—	(5,000)	(5,000)
31 dekabr 2021-ci il tarixinə qalıq	440,051	99,100	549,098	1,088,249
İl üzrə cəmi ümumi gelir	—	—	65,441	65,441
Əlavə ödənilmiş kapitalda artım (Qeyd 15)	—	30,000	—	30,000
Dividendlər	—	—	(10,000)	(10,000)
31 dekabr 2022-ci il tarixinə qalıq	440,051	129,100	604,539	1,173,690

Konsolidasiya edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat**31 dekabr 2022-ci il tarixində başa çatan il üzrə**

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbleğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

	Qeydlər	2022-ci il	2021-ci il
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Mənfəət vergisindən əvvəl mənfəət		92,073	66,555
Aşağıdakılardan əvvəl mənfəət			
Gəmilərin, əsas vəsaitlərin köhnəlməsi və istifadə hüququ olan aktivlər	13, 14	96,174	81,095
Qeyri-maddi aktivlərin amortizasiyası	17	887	818
GKZ/(GKZ-nin qaytarılması)	17	8,249	(7,212)
Mal-material ehtiyatları üzrə (qaytarılma)/ehtiyat	17	(1,282)	6,171
Məzənnə fərqi		776	221
Gəmilərin, əsas vəsaitlərin və qeyri-maddi aktivlərin silinməsindən zərər		175	740
Maliyyə xərcləri		1,222	1,735
Dövriyyə kapitalında dəyişikliklərdən əvvəl əməliyyat fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti		198,274	150,123
Ticaret və diger debitor borclarında azalma		2,435	5,484
Mal-material ehtiyatlarında azalma/(artım)		10,783	(6,514)
Avans ödənişlərində azalma/(artım)		7,044	(6,389)
Vergilər üzrə debitor borclarında azalma		4,483	373
Məhdudiyyət qoyulmuş pul vəsaitlərində (artım)/azalma		(308)	1
Ticaret və diger kreditor borclarında azalma		(2,510)	(10,604)
Diger uzunmüddətli öhdəliklərdə azalma		(770)	(756)
Müqavilə öhdəliklərində artım		7,964	5,283
Vergilər üzrə kreditor borclarında (azalma)/artım		(13,492)	12,288
Əməliyyat fəaliyyətindən əldə edilmiş pul vəsaitləri		213,903	149,289
Ödenilmiş mənfəət vergisi	19, 20	(13,128)	(6,409)
Ödenilmiş faizlər		(854)	(884)
Əməliyyat fəaliyyətindən xalis pul vəsaitlərinin hərəkəti		199,921	141,996
İnvestisiya fəaliyyətindən pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Gəmilərin, əsas vəsaitlərin alınması		(173,548)	(121,794)
Qeyri-maddi aktivlərin alınması		(577)	(1,229)
İnvestisiya fəaliyyətində istifadə edilmiş xalis pul vəsaitlərinin hərəkəti		(174,125)	(123,023)
Maliyyələşdirmə fəaliyyətindən pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Uzunmüddətli kreditlərin ödənilməsi	12	(4,235)	(4,235)
Qısamüddətli kreditlərin ödənilməsi	12	-	(14,100)
Şehmdara ödənilmiş dividend		(10,000)	(5,000)
Əlavə ödənilmiş kapitalda artım	15	30,000	9,100
Icare öhdəliyi üzrə ödəniş		(12,633)	(2,248)
Maliyyələşdirmə fəaliyyəti üzrə əldə edilmiş/(istifadə edilmiş) xalis pul vəsaitlərinin hərəkəti		3,132	(16,483)
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərində xalis artım		28,928	2,490
Xalis məzənnə fərqi		(887)	(921)
İlin əvvəline pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	6	6,312	4,743
İlin sonuna pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri		34,353	6,312

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

1. Qrup və onun əməliyyatları

"Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi" Qapalı Şəhmdar Cəmiyyəti ("Şirkət") Azərbaycan Respublikası Prezidentinin "Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi" Qapalı Şəhmdar Cəmiyyətinin yaradılması haqqında 22 oktyabr 2013-cü il tarixli 6 nömrəli və "Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi" Qapalı Şəhmdar Cəmiyyətinin fəaliyyətinin təşkilı haqqında 10 yanvar 2014-cü il tarixli 213 nömrəli Sərəncamlarına əsasən, Azərbaycan Dövlət Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi ("ADXDG") və Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin ("SOCAR") Xəzər Dəniz Neft Donanmasının ("XDND") birləşdirilərək yenidən təşkil olunması yolu ilə yaradılıb. İki şirkət iqtisadiyyatda köklü struktur İslahatlarının davam etdirilməsi, dəniz gəmiçiliyi sahəsində yerli və beynəlxalq daşımaların artırılması, Azərbaycanın rəqabət qabiliyyətinin və tranzit potensialının gücləndirilməsi, eləcə də dövlətə məxsus gəmiçilik şirkətlərinin mərkəzləşdirilmiş qaydada idarə edilməsindən sənəjilərin əldə edilməsi məqsədilə birləşdirilmişdir.

Şirkət və onun tərəfə müəssisəleri hazırlı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında birlikdə "Qrup" adlandırılır və Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına aşağıdakı müəssisələr daxildir:

Ad	Kapitalda pay, %	
	2022	2021
Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi QSC	100	100
Azərbaycan Dövlət Dəniz Akademiyası	100	100
Xəzər Dəniz Nəqliyyatı Layihə-Axtarış və Elmi-Tədqiqat İstututu	100	100
Azərbaycan Dənizçilik Kolleci	100	100
"Dənizçi" Mənzil-Tikinti Kooperativi MMC	96	96
"ASCO" Logistics MMC	100	100
"ASCO Dry Gemi İşletmeciliyi" Anonim Şirkəti	100	100
"ASCO Tankers" Anonim Şirkəti	100	100
"Yaxt Klub" MMC	100	100
"ASCO Mühafizə" MMC	100	100
"Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi" MMC	100	100
"Xəzər-Dəniz Mühəndisliyi Bürosu" MMC	51	51
"ASCO Nəqliyyat" MMC	100	100
"Dənizçi Təmir-tikinti" MMC	100	100

Qrupun tərkibinə 6,973 nəfər tam ştat işçisi olan dəniz xidməti-köməkçi və ticaret donanmaları, iki gəmi təmiri zavodu, istehsal xidmətləri, eləcə də logistika xidmətləri, dənizçilik üzrə təhsil, təmir, tikinti, quraşdırma və layihələşdirmə işlərini göstəren müəssisələr daxildir. Azərbaycan Respublikasının hökuməti ("Dövlət") Qrupun 100% mülkiyyətçisidir.

11 fevral 2021-ci il tarixində Azərbaycan İnvestisiya Hədəfinqinin Qrup ilə bağlı dəqiq öhdəlikləri və vəzifələrini müəyyən etmək üçün Azərbaycan Respublikasının Prezidenti "Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi Qapalı Şəhmdar Cəmiyyətinin fəaliyyətinin təşkilı haqqında" 10 yanvar 2014-cü il tarixli sərəncamında dəyişiklik edilməsi barədə sərəncam imzalamışdır.

22 fevral 2021-ci il tarixində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Şirkətin sədri və 4 üzvdən ibarət Müşahidə şurasının tərkibinin təsdiq edilməsi haqqında Sərəncam imzalamışdır.

Qrupun rəsmi ünvani: Azərbaycan, Bakı, Neftçilər prospekti 2.

2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm uçot prinsipləri

Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası

Qrupun hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları Beynəlxalq Məhasibat Uçotunun Standardları Komitəsinin ("BMUSK") buraxdığı Mallyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standardlarına ("MHBS") uyğun olaraq hazırlanmışdır. Hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında tətbiq edilən əsas məhasibat uçotu prinsipləri aşağıda təqdim olunur. Həmin prinsiplər təqdim olunmuş bütün dövrlərə ardıcıl qaydada tətbiq edilmişdir. Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında bütün məbləğlər min Azərbaycan Manatı ("AZN") ilə təqdim edilir.

Qrup maliyyə hesabatlarını fəaliyyətinin fasiləsizliyi prinsipi əsasında hazırlanmışdır.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm uçot prinsipləri (davamı)

Konsolidasiyanın əsası

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları 31 dekabr 2022-ci il tarixinə Şirkətin və onun törəmə müəssiselerinin maliyyə hesabatlarından ibarətdir.

Törəmə müəssisələr Qrupun fəaliyyətindən fayda eldə etmək məqsədilə maliyyə və əməliyyat siyasetlerini idarə etməkdən ibarət nəzarəti olan və səsvermə hüquqlarının yarısından çox iştirak payına sahib olan bütün müəssisələrdir. Xüsusilə, Qrup investisiya obyektiinə yalnız və yalnız o halda nəzarət edir ki, Qrup:

- Investisiya obyekti üzrə nəzarət hüququna malik olsun (yeni mövcud olan səsvermə hüquqları hazırla investisiya obyektiinin müvafiq fəaliyyətini idarə etmək imkanını versin);
- Investisiya obyektiinde iştirakla bağlı risk və ya dəyişən gəlirlər eldə etmək hüququna malik olsun;
- Gəlirlərə təsir göstərmək üçün investisiya obyekti üzrə nəzarəti istifadə etmək imkanına malik olsun.

Qrup investisiya obyekti üzrə nəzarət hüququnun olub-olmadığını o halda yenidən qiymətləndirir ki, fakt və şəraitlər üç nəzarət elementindən bir və ya bir neçəsində dəyişiklik əlamətinin olduğunu göstərsin. Törəmə müəssisənin konsolidasiyası Qrup törəmə müəssisə üzərində nəzarət eldə edəndə başlayır və Qrup törəmə müəssisə üzrə nəzarəti itirəndə başa çatır. Törəmə müəssisənin il ərzində eldə edilmiş və ya silinmiş aktivləri, öhdəlikləri, gəlir və xərcləri Qrupun onun üzərində nəzarəti eldə etdiyi tarixdən başlayaraq və həmin nəzarətin başa çatdığı tarixdək konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına daxil edilir.

Lazım olduqda, istifadə edilən uçot siyasetinin Qrupun qəbul etdiyi uçot siyasetinə uyğun olması üçün törəmə müəssisələrin maliyyə hesabatlarına düzəlişlər edilir. Qrupun üzvləri arasında olan əməliyyatlarla əlaqədar bütün qrupdaxili aktivlər və öhdəliklər, kapital, gəlir, xərc və pul vəsaitlərinin hərəketi konsolidasiya zamanı bütünlükle silinir.

Törəmə müəssisənin mülkiyyət payında nəzarətin itirilməsi ilə neticələnməyən dəyişiklik kapital əməliyyatı kimi uçota alınır.

Qrup törəmə müəssisə üzərində nəzarət hüququnu itirirse, bu zaman o, əlaqəli aktivlərin (o cümlədən qudvılıq), öhdəliklərin, qeyri-nəzarət iştirak payının və kapitalın digər komponentlərinin tanınmasını dayandırır; neticədə eldə edilən gəlir və ya zərər mənfəət və ya zərərdə tanınır. Qalan investisiyalar ədalətli dəyərlə tanınır.

Cari və uzunmüddətli təsnifat

Qrup konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda aktiv və öhdəlikləri cari/uzunmüddətli təsnifat əsasında təqdim edir. Aktiv aşağıdakı hallarda cari aktiv kimi təsnif edilir:

- Normal əməliyyat dövründə satılması gözlənilir və ya satılması və ya istifadəsi planlaşdırılır;
- Əsasən ticarət məqsədləri üçün saxlanılır;
- Hesabat tarixindən on iki ay sonra reallaşdırılması gözlənilir; və ya
- Hesabat tarixindən sonra ən azı on iki ay ərzində öhdəliyi ödəmək üçün mübadiləsi, və ya istifadəsi məhdudlaşdırıldığı hallar istisna olmaqla pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentidir.

Bütün digər aktivlər uzunmüddətli aktivlər kimi təsnif edilir.

Öhdəlik aşağıdakı hallardə cari öhdəlik kimi təsnif edilir:

- Normal əməliyyat dövründə ödənilməsi gözlənilir;
- Əsasən ticarət məqsədləri üçün saxlanılır;
- Hesabat tarixindən sonra on iki ay ərzində ödənilməlidir; və ya
- Hesabat tarixindən sonra ən azından on iki ay ərzində öhdəliyin ödənilmesini texirə salmaq üçün şərtlər hüquq yoxdur.

Qrup bütün digər öhdəlikləri uzunmüddətli öhdəliklər kimi təsnif edir.

Texirə salılmış vergi aktivləri və öhdəlikləri uzunmüddətli aktiv və öhdəliklər kimi təsnif edilir.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm uçot prinsipləri (davamı)

Müəssisələrin birləşməsi

Müəssisələrin birləşməsi alış metodunu tətbiq etməkla uçota alır. Alış dəyeri alış tarixində ədalətli dəyərlər ölçülü köçürülmüş ödəniş məblağının və əldə edilən müəssisədə qeyri-nəzarət payının cəmi kimi ölçülür. Müəssisələrin birləşməsi üçün alıcı əldə edilən müəssisədə qeyri-nəzarət iştirak payını ədalətli dəyərlə, yaxud da əldə edilən müəssisənin müəyyən edilə bilən xalis aktivlərindəki payına proporsional olaraq qiymətləndirir. Çekilmiş alış məsrləri xərclərə silinir və inzibati xərclərə daxil edilir. Qrup hər hansı müəssisəni satın alıqdə, münasib təsnifləşdirmə və təyin etmə məqsadıla maliyyə aktivlərini və öhdəliklərini müqavilə şərtləri, iqtisadi şərait, alış tarixində mövcud olan digər uyğun şərtlər əsasında qiymətləndirməlidir. Buna əldə edilən müəssisə tərefindən əlaqədar törəmə alətlərin əsas müqavilədə ayrılmazı da ajd edilir.

Müəssisələrin mərhələlərlə birləşdirilməsi zamanı alıcı müəssisənin satın alınan müəssisədə əvvəller mövcud olan iştirak payı alış tarixində ədalətli dəyərlə yenidən ölçülür və nəticədə yaranan gəlir və ya zərər müvafiq olaraq mənfeət və ya zərərdə tanınır.

Ümumi nəzarət altında olan müəssisələrlə birləşmələr

Ümumi nəzarət altında olan müəssisələrlə birləşmələrə Qrup mühəsibat uçotunun alış metodunu tətbiq edir.

Xarici valyutanın çevrilməsi

Sirkətin və onun törəmə müəssisələrinin funksional valyutası Azərbaycan Respublikasının milli valyutası olan Azərbaycan manatıdır (AZN), çünki Qrupun gelirleri, xərcləri, alınmış mal-material ehtiyatları və öhdəliklərinin əhəmiyyətli hissəsinin qiymətləndirilməsi, çekilmesi, ödənilmesi və ya digər yolla ölçülməsi AZN ilə həyata keçirilir.

Qrupun müəssisələrinin Qrupun funksional valyutasından fərqli olan valyutalarla aparılan və Qrupun funksional valyutası ilə ölçülməmiş əməliyyatları aşağıdakı şəkildə çevrilir:

- Qrupun müvafiq müəssisəsinin funksional valyutası ilə ölçülməyen monetar aktiv və öhdəlikler maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın tarixinə qüvvədə olan yekun məzənnəyə əsasən həmin müəssisənin funksional valyutاسına çevrilir;
- Hər bir mənfeət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabat üzrə gəlir və xərclər orta məzənnə ilə yenidən qiymətləndirilir (həmin orta məzənnə əməliyyat tarixinə məzənnələrin məcmu təsirinə əsaslı şəkildə yaxın olıqdə, gəlir və xərclər əməliyyat tarixinə qüvvədə olan məzənnə ilə çevrilir).

Qrupun müvafiq müəssisələrinin funksional valyutalarında yenidən ölçülmə nəticəsində yaranan məzənnə gəlir və zərərləri konsolidasiya edilmiş mənfeət və ya zərər hesabatında tanınır.

31 dekabr 2022-ci il tarixinə xarici valyuta qalıqlarının çevrilməsində istifadə edilən əsas valyuta məzənnələri:
1 ABŞ dolları = 1.7000 AZN, 1 Avro = 1.8114 AZN, 1 RUB = 0.0230 AZN, 1 Türk lirası = 0.0909 AZN (31 dekabr 2021-ci il: 1 ABŞ dolları = 1.7000 AZN, 1 Avro = 1.9265 AZN, 1 RUB = 0.0229 AZN, 1 Türk lirası = 0.1329 AZN).

Maliyyə alətləri – əsas qiymətləndirmə üsulları

Maliyyə aləti bir müəssisənin maliyyə aktivini və digər müəssisənin maliyyə öhdəliyi və ya kapital alətini yaradan müqaviledir.

Təsnifat formalarından asılı olaraq maliyyə alətləri ədalətli dəyərdə və ya amortizasiya olunmuş dəyərdə qeydə alınır. Həmin qiymətləndirmə üsulları aşağıda əks etdirilir.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm uçot prinsipləri (davamı)

Maliyyə alətləri – əsas qiymətləndirmə üsulları (davamı)

Ədaletli dəyer ölçmə tarixində bazar iştirakçıları arasında aparılan müntəzəm əməliyyatlar zamanı aktivin satılmasından alınan bilən və ya öhdəliyin köçürülməsinə görə ödənilən bilən məbləğdir. Ədaletli dəyer ölçülərkən aktivin satılması və ya öhdəliyin köçürülməsi əməliyyatının aşağıdakı yerlərdə birində aparılması ehtimal edilir:

- Aktivin və ya öhdəliyin əsas bazarı; və ya
- Əsas bazar olmayanda, aktivin və ya öhdəliyin ən əlverişli bazarı.

Qrupun əsas və ya ən əlverişli bazara çıxışı olmalıdır. Aktivin və ya öhdəliyin ədaletli dəyeri bazar iştirakçıları aktivin və ya öhdəliyi qiymətləndirirken istifadə etdiyi fərziyyələri istifadə etməklə ölçülür və ehtimal edilir ki, bazar iştirakçıları bu zaman öz hərəkətlərində ən yaxşı iqtisadi menafelərini güdürlər.

Qeyri-maliyyə aktivinin ədaletli dəyeri ölçülərkən bazar iştirakçısının, aktivin maksimal və ən yaxşı şəkildə istifadə etməklə və ya həmin aktivin maksimal və ən yaxşı şəkildə istifadə edəcək digər bazar iştirakçısına satmaqla, iqtisadi fayda əldə etmək qabiliyyəti nézərə alınır.

Qrup mövcud şəraitdə münasib olan və ədaletli dəyeri ölçmek üçün kifayət qədər məlumatları olan, müvafiq bazar məlumatlarını maksimal istifadə edən və müşahidə edilməyen məlumatların istifadəsini minimuma endirən qiymətləndirmə üsullarını istifadə edir.

Maliyyə hesabatlarında ədaletli dəyeri ölçülən və ya təqdim edilən bütün aktivlər və öhdəliklər ədaletli dəyerin ölçülmesi üçün əməliyyatla əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları əsasında ədaletli dəyer iyerarxiyasının daxilində aşağıda təsvir olunan kateqoriyalara bölündür:

- Səviyyə 1 – Oxşar aktivlər və ya öhdəliklər üçün fəal bazarlarda kvotasiya edilmiş (təshih edilməmiş) qiymətləri mövcud olanlar;
- Səviyyə 2 – Ədaletli dəyerin ölçüləsi üçün əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları birbaşa və ya dolayısı ilə müşahidə edilən qiymətləndirmə üsulları;
- Səviyyə 3 – Ədaletli dəyerin ölçüləsi üçün əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları müşahidə edilməyen qiymətləndirmə üsulları.

Maliyyə hesabatlarında dövrü şəkildə tanınan aktivlər və öhdəliklər üçün Qrup hər hesabat dövrünün sonunda kateqoriyalara bölməni yenidən qiymətləndirirək iyerarxiyanın daxilində Səviyyələr arasında köçürmələrin baş verib-vərmədiyini müəyyən edir (ədaletli dəyerin ölçüləsi üçün əməliyyatla əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları əsasında).

İllik dəyer alış tarixinə aktivi almaq üçün ödənilmiş pul vəsaitləri və ya pul vəsaitləri ekvivalentlarının məbləğini və yaxud verilmiş digər resurstanın ədaletli dəyerini eks etdirir və əməliyyat xərclərini ehtiiva edir. İllik dəyerə qiymətləndirmə yalnız bazar qiymətləri olmayan və ədaletli dəyeri etibarlı şəkildə ölçüle bilməyen pay alətlərindəki investisiyalara tətbiq edilir.

Əməliyyat xərcləri əlavə xərcləri eks etdirir və birbaşa olaraq maliyyə alətinin alış, buraxılması və ya satışı ilə bağlıdır. Əlavə xərclər əməliyyatın həyata keçirilmədiyi təqdirdə yaranmayan xərclərdir. Əməliyyat xərclərinə agentlərə (satış üzrə agentlər kimi fəaliyyət göstərən işçilər daxil olmaqla), məsləhətçilərə, brokerlərə və dilerlərə ödənilmiş haqq və komissiyalar, tənzimleyici orqanlar və fond birjalarına ödəmələr, eləcə də mülkiyyət hüququnun köçürülməsi üzrə vergilər və rüsumlar daxildir. Borc öhdəlikləri üzrə mükafat və ya diskontlar, maliyyələşdirmə xərcləri, daxili inzibati və ya saxlama xərcləri əməliyyat xərclərinə daxil edilmir.

Amortizasiya olunmuş maya dəyeri əsas məbləğin qaytarılması çıxmaga, lakin hesablanmış faizləri daxil etməklə, maliyyə aktivləri üçün isə gözlənilən kredit zərərləri üçün ehtiyatı çıxmaga aktivlərin illik dəyerini eks etdirir. Hesablanmış faizlərə illik uçot zamanı təxire salılmış əməliyyat xərclərinin və effektiv faiz metodundan istifadə etməklə ödəniş məbləği üzrə hər hansı mükafat və ya diskontun amortizasiyası daxildir. Hesablanmış faiz gelirləri və faiz xərcləri, o cümlədən hesablanmış kupon gelirləri və amortizasiya olunmuş diskont və ya mükafat (verilmə zamanı təxire salılmış komissiyalar daxil olmaqla, əger varsa) ayrıca göstərilmir və konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda müvafiq maddələrin balans dəyerinə daxil edilir.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlərinin Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm uçot prinsipləri (davamı)

Maliyyə alətləri – əsas qiymətləndirmə üsulları (davamı)

Effektiv faiz metodu maliyyə alətinin balans dəyəri üzrə sabit faiz dərəcəsinin (effektiv faiz dərəcəsi) təmin edilməsi üçün faiz gelirləri və ya xərclərinin müvafiq dövr ərzində bölgündürülməsi metodudur. Effektiv faiz dərəcəsi, təxmin edilən gelecek pül ödənişlərini və ya daxil olmaclarını (kreditler üzrə galəcək zərərlər xaric olmaqla) maliyyə alətinin gözənlənilən fealiyyət müddəti ərzində və ya müvafiq hallarda daha qısa müddət ərzində maliyyə alətinin xalis balans dəyərinə diskontlaşdırın dəqiq dərəcedir. Effektiv faiz dərəcəsi maliyyə aləti üçün nəzərdə tutulan dəyişkəni faiz dərəcəsi üzrə kredit spredini eks etdirən mükafatlar və ya diskont və yaxud bazar qiymətlərindən asılı olaraq müəyyən edilməyən digər dəyişkən amillər istisna olmaqla, faiz dərəcələrinin növbəti dəyişdirilmə tarixindək dəyişkən faizli alətlər üzrə pül vəsaitlərinin hərəketini diskont etmek üçün istifadə edilən faiz dərəcəsidir. Bu cür mükafatlar və ya diskontlar maliyyə alətinin gözənlənilən tədavül müddəti ərzində amortizasiya edilir. Diskont dəyərinin hesablanması müqavilə tərəfləri arasında ödənilmiş və ya alınmış effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsini təşkil edən bütün komissiyalar daxildir. İlk tanınma zamanı alınmış və ya yaranmış kredit üzrə dəyərsizləşmiş aktivlər üçün effektiv faiz dərəcəsi kredit riski nəzərə alınaraq uyğunlaşdırılır, yeni müqavilə üzrə ödənişlər deyil, ilk tanınmada gözənlənilən pül vəsaitlərinin hərəkətinə əsasən hesablanır.

Maliyyə aktivləri

İllkin tanınma və ölçüm

Maliyyə aktivləri illkin tanınmada sonradan amortizasiya hesablanmış dəyərlə, digər ümumi gəlir (DÜG) vasitəsilə ədalətli dəyərlə tanınan aktivlər və ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfeət və ya zərərdə eks etdirilən alətlər kimi təsnifləşdirilir.

İllkin tanınmada maliyyə aktivlərinin təsnifatı maliyyə aktivləri üzrə müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş pül vəsaitlərinin hərəketinin xüsusiyyətlərindən və Qrupun bünüyəti idarə etmək üçün seçdiyi biznes modeldən asılıdır. Əhəmiyyətli maliyyələşdirmə komponentinin daxil olmadığı və ya Qrupun praktik vəsitiənin tətbiq etdiyi ticarət debitor borcları istisna olmaqla Qrup ilk önce maliyyə aktivlərini ədalətli dəyərlə ölçür və ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfeət və ya zərərdə eks etdirilən alətlər kimi tanınan aktivlər üçün əməliyyat xərclərini əlavə edir. Əhəmiyyətli maliyyələşdirmə komponentinin daxil olmadığı və ya Qrupun praktiki vəsitiənin tətbiq etdiyi ticarət debitor borcları 15 sayılı MİBS əsasında müəyyənləşdirilən əməliyyat qiyməti ilə ölçülür.

Maliyyə aktivinin amortizasiya dəyəri ilə təsnifləşdirilməsi və ölçüməsi üçün qalan əsas məbləğ üzrə yalnız əsas məbləğin və faizlərin ödənilməsini ("YƏMFÖ") təşkil edən pül vəsaitlərinin hərəkəti yaradılmalıdır. Bu qiymətləndirməye "YƏMFÖ testi" deyilir və bu, hər bir alət üzrə ayrıca aparılır.

Qrupun maliyyə aktivlərini idarə etmək üçün seçdiyi biznes modeli, onun pül vəsaitlərinin hərəketini yaratmaq məqsədilə maliyyə aktivlərinin idarəedilməsi metodunu təsvir edir. Başqa sözlə, Qrupun biznes modeli pül vəsaitlərinin hərəketinin müqavilədən, maliyyə aktivlərinin satışından və ya onların hər ikisindən yaranacağını müəyyən edir.

Qanunvericiliklə və ya bazar razılışmaları ilə ümumi şəkildə müəyyən edilmiş müddət ərzində aktivlərin çatdırılması tələb edən maliyyə aktivlərinin alınması və ya satılması əməliyyatları aqı-satçı tarixində, yəni Qrup aktiv almamaq və ya satmaq öhdəliyini üzərinə götürdüyü tarixdə tanınır.

Sonrakı ölçümleme

Sonrakı ölçümleme məqsədilə maliyyə aktivləri 4 kateqoriyaya təsnifləşdirilir:

- Amortizasiya olunmuş dəyərlə maliyyə aktivləri (borc alətləri);
- Məcmu gelirləri və zərərləri yenidən bölgündürmək DÜG vasitəsilə ədalətli dəyərlə maliyyə aktivləri (borc alətləri);
- Uçtdan çıxarılında məcmu gelirləri və zərərləri yenidən bölgündürmədən DÜG vasitəsilə ədalətli dəyərlə maliyyə aktivləri (kapital alətləri);
- Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfeət və ya zərərdə eks etdirilən maliyyə aktivləri.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm uçot prinsipləri (davamı)

Maliyyə aktivləri (davamı)

Amortizasiya olunmuş dəyerlə maliyyə aktivləri (borc aletləri)

Bu kateqoriya Qrupa daha uyğundur. Aşağıdakı hər iki şərt yerinə yetirilərsə, Qrup maliyyə aktivini amortizasiya olunmuş dəyerlə ölçməlidir:

- Maliyyə aktivinin biznes modeli çərçivəsində və onlarla bağlı müqavilə üzrə pul vəsaitlərini toplamaq məqsədilə saxlanılır; və
- Maliyyə aktivinin üzrə müqavilə şərtləri müəyyən olunmuş tarixlərdə yalnız qalan əsas məbləğ və faiz ödənişlərindən (YƏMFÖ) ibarət olan pul vəsaitlərinin yaranmasına səbəb olur.

Amortizasiya olunmuş dəyerlə maliyyə aktivləri sonradan Effektiv Faiz Dərəcəsi (EFD) metodundan istifadə etməklə ölçülür və dəyərsizləşmə hesablanır. Gelir və zərərlər mənfəət və ya zərərdə aktiv uçtdan çıxarırlanda, dəyişiklik ediləndə və ya dəyərsizləşəndə tanınır.

Qrupun amortizasiya hesablanmış dəyerlə maliyyə aktivlərinə ticarət debitor borcları daxildir.

Aşağıdakı hər iki şərt yerinə yetirilərsə, Qrup borc aletlərini DÜG ilə ədaletli dəyerlə ölçməlidir:

- Maliyyə aktivinin biznes modeli çərçivəsində və onlarla bağlı həm müqavilə üzrə pul vəsaitlərini toplamaq, həm də satılmaq məqsədilə saxlanılır; və
- Maliyyə aktivinin üzrə müqavilə şərtləri müəyyən olunmuş tarixlərdə yalnız əsas məbləğ üzrə əsas vəsaitlərdən və faizdən ibarət olan pul vəsaitlərinin yaranmasına səbəb olur.

DÜG ilə ədaletli dəyerlə borc aletləri üçün faiz geliri, xarici valyutanın yenidən qiymətləndirilməsi və dəyərsizləşmə zərərləri və ya qaytarmalar konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və digər ümumi gelir haqqında hesabatda tanınır və amortizasiya hesablanmış dəyerlə maliyyə aktivləri ilə eyni qaydada hesablanır. Ədaletli dəyerdə qalan dəyişikliklər DÜG ilə tanınır. Uçtdan çıxarırlanda DÜG-de tanınmış məcmu ədaletli dəyerdə dəyişiklik mənfəət və ya zərərə yenidən bölüşdürülrən.

Qrupun DÜG ilə ədaletli dəyerlə borc aletləri mövcud deyil.

DÜG ilə ədaletli dəyerlə maliyyə aktivləri (kapital aletləri)

İllik tanınmada Qrup 32 sayılı "Maliyyə aletləri: Təqdimatı" adlı MUBS əsasında kapital tərifinə uyğun olan bəzi kapital investisiyalarını ticarət üçün saxlanılan aletlər kimi deyil, kapital aletləri kimi təsnif etmek üçün yekun seçim edə bilər. Belə təsnifat aletlər üzrə fərdi şəkildə müəyyən edilir.

Bu kapital aletləri üzrə gelir və zərərlər heç zaman mənfəət və ya zərərə aid edilmir. Ödəmə hüququ müəyyən ediləndə, dividendlər konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və digər ümumi gelir haqqında hesabatda digər gelir kimi tanınır. Lakin Qrup aletin dəyerinin bir hissəsinin qaytarılması olan belə daxil olmalardan faydalananırsa, belə gelirlər DÜG-de tanınır. DÜG vasitəsilə ədaletli dəyerlə kapital aletləri üzrə dəyərsizləşmenin qiymətləndirilməsi aparılmır.

Ədaletli dəyerinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivləri

Qrupun saxladığı ədaletli dəyerinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivlərinə ticarət üçün saxlanılan maliyyə aktivləri, illik tanınmada ədaletli dəyerinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivləri və ya ədaletli dəyerlə ölçüləməsi mütələq olan aktivlər daxildir. Yaxın zamanda satış və ya yenidən alış məqsədi ilə eldə olunarsa, maliyyə aktivləri ticarət üçün saxlanılan aktivlər kimi təsnif olunur. Effektiv heçin aletləri kimi təyin olunmayan töremlə aletlər, o cümlədən ayrılmış əlaqədar töremlə aletlər de satış üçün saxlanılan aktivlər kimi təsnif olunur. Yalnız əsas məbləğ və faizlərin ödənilməsini təşkil etməyen pul vəsaitlərinin hərəketini yaradan maliyyə aktivləri, biznes modeldən asılı olmayıaraq, mənfəət və ya zərərdə ədaletli dəyerlə təsnifləşdirilir. Borc aletlərinin amortizasiya hesablanmış dəyerlə və ya DÜG vasitəsilə ədaletli dəyerlə təsnifləşdirilməsi üçün yuxarıda təsvir edilən məyərlərə baxmayaraq borc aletləri, bununla əcəb uygunluğunu aradan qaldırılar və ya şəhəriyyətli dərəcədə azaldılar, ədaletli dəyerinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivləri kimi təyin edile bilər.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm uçot prinsipləri (davamı)

Maliyyə aktivləri (davamı)

Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfaət və ya zərərdə eks olunan maliyyə aktivləri konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda ədalətli dəyərlər tanınır, ədalətli dəyərde xalis dəyişikliklər isə konsolidasiya edilmiş mənfaət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabatda tanınır.

Hibrid müqavilənin tərkib hissəsi olan, maliyyə öhdəliyini və ya qeyri-maliyyə əsas müqaviləni ehtiva etdirən asılı töremsə alət, aşağıdakı hallarda əsas müqaviledən ayrıılır və ayrıca alət kimi uçotə alınır: iqtisadi xüsusiyyətlər və risklər əsas müqavilə ilə sıx əlaqəli dəyildir, asılı töremsə alətə eyni şərtləri olan ayrıca alət töremsə alət anlayışına uyğundur və hibrid müqavilə ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfaət və ya zərərdə eks etdirilməyen alət kimi ölçülür. Asılı töremsə alətlər ədalətli dəyərlər ölçülür, ədalətli dəyərde dəyişikliklər mənfaət və ya zərərdə tanınır. Müqavilə əsasında tələb olunacaq pul vəsaitlərinin hərəketini əhəmiyyətli dərəcədə dəyişen müqavilənin şərtlərində dəyişiklik olanda və ya maliyyə aktivləri ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfaət və ya zərərdə eks etdirilən aktivlər kateqoriyasından xaric yenidən təsnifləşdiriləndə yenidən qiymətləndirmə aparılır.

Maliyyə aktivinə dair əsas müqaviləni ehtiva etdirən hibrid müqavilə daxilində asılı töremsə alət ayrıca uçota alınır. Maliyyə aktiv, asılı töremsə alətlə birlikdə, tam şəkildə ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfaət və ya zərərdə eks etdirilən maliyyə aktivləri kimi təsnifləşdirilməlidir.

Uçotdan çıxarma

Maliyyə aktiv (və ya müvafiq hallarda maliyyə aktivinin bir hissəsi və ya analoji maliyyə aktivləri qrupunun bir hissəsi) aşağıdakı hallarda uçotdan (yəni Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatından) çıxarılır:

- Aktivdən pul vəsaitlərini əldə etmək hüquqlarının müddəti başa çatmışdır;
- Qrup özünün aktivdən pul vəsaitlərini almaq hüquqlarını üçüncü tərəfə köçürmüş və ya üzərinə aktivdən pul vəsaitlərini "tranzit" razılaşması əsasında tam məbləğdə və çox yubanmadan ödəmək öhdəliyini götürmüşdür; və ya Qrup: (a) aktiv üzrə risk və səmərələrin böyük hissəsini köçürmiş; (b) aktiv üzrə risk və səmərələrin böyük hissəsini nə köçürmiş, nə də özündə saxlamış, lakin aktiv üzrə nəzarət hüququnu köçürmişdir;

Qrup aktivdən pul vəsaitlərini almaq hüququnu köçürdükdə və ya "tranzit" razılaşmasına qoşulduğda, mülkiyyət hüququ ilə bağlı risk və faydaları saxlayıb-saxlamadığını və nə dərəcədə saxladığını qiymətləndirir. Qrup nə aktiv üzrə risk və səmərələrin böyük hissəsini köçürmiş, nə də özündə saxlamışdır, nə də aktiv üzrə nəzarət hüququnu köçürmişdərsə, aktiv Qrupun həmin aktivdə davam etdən iştiraki həddində eks etdirilir. Bu halda Qrup əlaqəli öhdəliyi də tanır. Köçürülmüş aktiv və əlaqəli öhdəlik Qrupun saxladığı hüquq və öhdəlikləri eks etdirən əsaslarla ölçülür.

Aktivdə iştirakanın köçürülmüş aktiv üzrə zəmanət formasında davam etməsi aktivin ilkin balans dəyəri və Qrupdan tələb oluna biləcək maksimal ödəniş məbləğindən daha az olan ilə ölçülür.

Maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi

Qrup ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfaət və ya zərərdə eks olunmayan bütün borc alətləri üçün GKZ üçün ehtiyati tanır. GKZ müqaviləyə uyğun olaraq ödəniləcək müqavilədə nəzərdə tutulan pul vəsaitlərinin hərəkəti ilə Qrupun alınmasını gözlədiyi bütün pul vəsaitlərinin hərəkəti arasında fərqi ilkin effektiv faiz dərəcesinə yaxın dərəcə ilə diskontlaşdırmaqla müəyyən edilir.

GKZ iki mərhələdə müəyyən edilir. İlkin tanınmadan sonra kredit riski əhəmiyyətli artmayan kredit öhdəlikləri üçün GKZ növbəti 12 aylıq dövr ərzində mümkün olan defolt hadisəsindən irəli gələn kredit zərərləri üçün ayrıılır (12 aylıq GKZ). İlkin tanınmadan sonra kredit riski əhəmiyyətli artan kredit öhdəlikləri üzrə kredit ehtiyatı aktivin qalan müddəti ərzində yaranması gözlənilən kredit zərərlərinə (aktivin müddəti ərzində gözlənilən kredit zərəri və ya AMƏGKZ) əsaslanır.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azerbaycan manatı ilə təqdim edilir)

2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm uçot prinsipləri (davamı)

Maliyyə aktivləri (davamı)

Ticarət debitor borcları olmayan maliyyə aktivləri üçün Qrup GKZ-nin hesablanması ümumi yanaşmanı tətbiq edir. Ticarət debitor borcları və müqavilə aktivləri üçün Qrup GKZ-nin hesablanmasıında sadələşdirilmiş yanaşma tətbiq edir. Beləliklə, Qrup kredit riskində dəyişiklikləri izlemir, əvvəzində hər hesabat tarixində AMƏGKZ əsasında kredit zərərini tanır. Qrup debitorlara və iqtisadi mühitə xas olan perspektiv amilləri nəzərə almaqla düzəliş edilmiş Qrupun keçmiş dövrlər üzrə kredit zərəri əsasında ehtiyat matrisəsini yaratmışdır.

Maliyyə öhdəlikləri

İllkin tanınma və ölçme

Maliyyə öhdəlikləri illkin tanınma zamanı, müvafiq olaraq, ədalətli dəyerinin dəyişməsi mənfeət və ya zərərdə əks olunan maliyyə öhdəlikləri, kreditler və borc öhdəlikləri və ya effektiv hecinqdə hecinq aləti kimi təyin olunmuş törəmə alətləri kimi təsnif edilir.

Maliyyə öhdəlikləri illkin olaraq ədalətli dəyerle tanınır və kreditler, borclar və kreditor borcları halında birbaşa aid edilən eməliyyat xərcləri çıxılır. Qrupun maliyyə öhdəliklərinə ticarət və digər kreditor borcları, qısamüddətli və uzunmüddətli kreditlər daxildir.

Sonrakı ölçme

Maliyyə öhdəliklərinin ölçülməsi onların aşağıda göstərilən təsnifatından asılıdır:

Ədalətli dəyerinin dəyişməsi mənfeət və ya zərərdə əks olunan maliyyə öhdəlikləri

Ədalətli dəyerinin dəyişməsi mənfeət və ya zərərdə əks olunan maliyyə öhdəliklərinə, ticarət üçün saxlanılan maliyyə öhdəlikləri və illkin tanınmada ədalətli dəyerinin dəyişməsi mənfeət və ya zərərdə əks olunan maliyyə öhdəlikləri kimi təyin edilmiş maliyyə öhdəlikləri daxildir.

Maliyyə öhdəlikləri yaxın zamanda geri alınmaq məqsədile qəbul edilirse ticarət üçün saxlanılan öhdəliklər kimi təsnifləşdirilir. Bu kateqoriyaya eyni zamanda 9 sayılı MHBS-də müəyyən edildiyi qaydada hecinq münasibətlərində hecinq aləti kimi təyin olunmayan törəmə maliyyə alətləri daxildir. Ayrılmış əlaqəli törəmə alətlər də effektiv hecinq aləti kimi təyin edilmədiyi hallarda ticarət üçün saxlanılan alətlər kimi təsnifləşdirilir.

Ticarət üçün saxlanılan öhdəliklər üzrə gelir və ya zərərlər konsolidasiya edilmiş mənfeət və ya zərər və digər ümumi gelir haqqında hesabatda tanınır.

İllkin tanınma tarixində ədalətli dəyerinin dəyişməsi mənfeət və ya zərərdə əks olunan maliyyə öhdəlikləri kimi tanınmış öhdəliklər illkin tanınma tarixində və yalnız 9 sayılı MHBS-də nezərdə tutulan meyar qarşılığında təyin olunur. Qrup hər hansı maliyyə öhdəliyini ədalətli dəyerinin dəyişməsi mənfeət və ya zərərdə əks olunan öhdəlik kimi təyin etməmişdir.

Kreditlər, borc öhdəlikləri və kreditor borcları

Bu kateqoriya Qrup üçün daha uyundur. Illkin tanınmadan sonra faiz hesablanması kreditlər və borc öhdəlikləri daha sonra effektiv faiz dərəcəsi metodundan istifadə etməklə amortizasiya hesablanmış dəyerlə qiymətləndirilir. Gelirlər və zərərlər mənfeət və ya zərər və digər ümumi gelir haqqında hesabatda öhdəliklərin tanınması dayandırıldıqda, eləcə də amortizasiya prosesi vasitəsilə əks etdirilir. Amortizasiya hesablanmış dəyer satınalma zamanı tətbiq edilən endirim və ya əlavə qiyməti və effektiv faiz dərəcəsinin ayrılmaz hissəsi olan haqq və xərcləri nəzərə almaqla hesablanır. EFD-nin amortizasiyası konsolidasiya edilmiş mənfeət və ya zərər və digər ümumi gelir haqqında hesabatda maliyyə xərclərinə daxil edilir. Bu kateqoriya faiz hesablanması kreditlərə və borc öhdəliklərinə tətbiq edilir.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlərinin Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm uçot prinsipləri (davamı)

Maliyyə öhdəlikləri (davamı)

Tanınmanın dayandırılması

Maliyyə öhdəliyinin tanınması bu halda dayandırılır ki, həmin öhdəlik ya dayandırılmış; ya ləğv olunmuş, ya da müddəti bitmiş olsun. Əger mövcud maliyyə öhdəliyi həmin kreditor qarşısında fərqli şərtlərlə başqa öhdəliklə əvəz edilərsə və ya mövcud öhdəliyin şərtləri əhəmiyyətli dərəcədə dəyişdirilərsə, bu cür əvəzedilmə və ya dəyişiklik ilkin öhdəliyin tanınmasının dayandırılması və yeni öhdəliyin tanınması kimi qəbul edilir və müvafiq balans dəyərlərindəki ferq konsolidasiya edilmiş mənfeət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabatda öz əksini tapır.

Maliyyə aletlərinin qarşılıqlı əvəzleşdirilməsi

Qrup maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin tanınmış məbləğlərini qarşılıqlı əvəz etmək üçün qanuni hüquqa malik olduğu və ya hesablaşmanın xalis əsasda həyata keçirmək, ya da eyni vaxtda aktivi reallaşdırmaq və öhdəliyi yerinə yetirmək niyyəti olduğu halda, qarşılıqlı əvəzleşdirir və konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda xalis məbləğ kimi təqdim edir.

Ticarət və digər debitor borcları

Ticarət və digər debitor borcları ilk önce ədaletli dəyərlərə tanınır və sonra effektiv faiz metodundan istifadə etməklə, gözənilən kredit zərərləri üzrə ehtiyatı çıxaraq, amortizasiya hesablanmış dəyərlərə ölçülür. Debitor borcları Qrupun müəyyən şərtlərdən asılı olaraq ödəniş almaq hüququndan ibarətdir.

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərinə kassada olan nağd pul, bank hesablarındakı tələb edilənədək depozitlər və ilkin ödəmə müddəti 3 aydan çox olmayan digər qısamüddətli və yüksək lıqvidli investisiyalar daxildir.

Məhdudiyyət qoyulmuş pul vəsaitləri

Məhdudiyyət qoyulmuş pul vəsaitləri "pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri" kateqoriyasından ayrıca göstərilir. Məhdudiyyət qoyulmuş qalıqlar ƏDV depozit qalığında mövcud olan məbləğdən ibarətdir və konsolidasiya edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatın məqsədləri üçün pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərinin tərkibindən çıxarılır.

Ticarət kreditor borcları

Ticarət kreditor borcları qarşı tərefin müqavilə üzrə öz öhdəliklərini yerinə yetirməsi zamanı qeydə alınır. Ticarət kreditor borcları ilkin olaraq ədaletli dəyərdə uçota alınır və sonradan effektiv faiz metoduna əsasən amortizasiya olunmuş dəyərlərə ölçülür.

Kreditlər

Bütün kreditlər əvvəlcə kreditlə bağlı emissiya xərcləri çıxıtmalı, əldə edilmiş daxilolmaların ədaletli dəyərində qeydə alınır. Kreditlər effektiv faiz metodundan istifadə etməklə amortizasiya olunmuş dəyərlərə uçota alınır.

Gəmilər, əsas vəsaitlərin tikintisini maliyyələşdirmek üçün alınmış kreditlər üzrə faiz xərcləri aktivlə istifadəyə yararlı vəziyyətə getirmək üçün onun tikintisinin tamamlanması və ya hazırlanması üçün tələb olunan dövr ərzində kapitallaşdırılır. Borc öhdəlikləri üzrə digər xərclər mənfeət və ya zərərdə əks etdirilir.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm uçot prinsipləri (davamı)

Gemilər, əsas vəsaitlər

Tamamlanmamış tikinti, əsas vəsaitlər yiğilmiş amortizasiya və yiğilmiş dəyərsizləşmə çıxılmaqla maya dəyəri ilə, əksərən, əsas vəsaitlərin bir hissəsinin evezlənməsi xərcləri və uzunmüddətli tikinti layihələri üçün borc öhdəlikləri üzrə məsrəflər daxildir. Gemilərin və əsas vəsaitlərin mühüm hissələrinin müntəzəm olaraq dəyişdirilməsi tələb olunarsa, bu zaman Qrup bu hissələri ayrıca olaraq, onlara xüsusi istifadə müddətləri əsasında amortizasiya hesablaşır. Analoji olaraq, əsas yoxlama aparılında, tanınma meyari qarşılanırsa, onun dəyəri əsas vəsaitlərin balans dəyərində evezədilmə kimi tanınır. Bütün digər təmir və saxlama xərcləri mənfəət və ya zərərin tərkibində xərclərə silinmiş kimi eks olunur.

Sonrakı tarixdə əmələ gələn, gemilərin əsaslı yenilənməsi və təmiri üzrə əhəmiyyətli xərclər hər bir aktivin balans dəyərinə daxil edilir. Onlar yalnız bu halda ayrıca aktiv kimi tanınmalıdır ki, həmin maddə ilə bağlı gələcək iqtisadi faydalaların Qrup üçün faydalı olması ehtimal edilsin və aktivin alış dəyəri etibarılı şəkildə müyyəyen edilə bilsin. Adı təmir və texniki xidmət xərcləri çəkildiyi dövr ərzində hesabat dövrünün xərcləri kimi tanınır.

Gemilərə onların qiymətləndirilmiş istifadə müddəti üzrə amortizasiya hesablanır. Aktivlərin qiymətləndirilmiş istifadə müddəti və qalıq dəyərlərinə hər hesabat dövrünün sonunda yenidən baxılır və lazımla olarsa gözənlənilən gələcək iqtisadi faydalarda baş vermiş dəyişiklikləri eks etdirmək məqsədilə düzəlişlər aparılır.

Köhnələmə

Gemilər, əsas vəsaitlər üçün düzxətti amortizasiya metoduna əsasən amortizasiya hesablanır. Torpaq üçün amortizasiya hesablanmır. Tikişməkdə olan aktivlər üçün amortizasiya hesablanmır.

Qrupun gemilərinin, əsas vəsaitlərinin təxmin edilən faydalı istifadə müddəti aşağıda göstərilir:

Bina və tikillər	15-30 il
Məşin və avadanlıq	3-25 il
Gemilər və port qürgüləri	3-30 il

Gemilərin, əsas vəsaitlərin faydalı istifadə müddəti hər il nəzərdən keçirilir və lazımdır onların faydalı istifadə müddətindəki dəyişikliklər sonrası dövrdən etibarən əksərən əksərən alınır.

Amortizasiya

Aktivin artıq köhnəldiyi və istismar müddəti başa çatlığı halda, satış üzrə təxmin edilən xərclər çıxılmaqla, Qrupun həmin aktivin satışı neticesində əldə edəcəyi təxmin edilən məbləğ aktivin qalıq dəyəridir. Əgər Qrup aktivlərini fiziki istismar müddətinin sonunadək istifadə edəcəyini gözləyərsə və əlavə qalıq dəyərinin mövcud olmadığı nəzərdə tutulursa, aktivin qalıq dəyəri sıfır berabər olur. Aktivlərin qalıq dəyəri lazımdır onların faydalı istifadə müddətində keçirilir və dəqiqləşdirilir.

İcarələr

Qrup müqavilənin icarə müqaviləsi olub-olmaması və ya icarə komponentinə sahib olub-olmaması, yəni ödəniş qarşılığında müyyəyen müddət ərzində müyyəyen aktivdən istifadə hüququnun olması faktını başlanğıc tarixində müyyənlenəkdir.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm uçot prinsipləri (davamı)

İcarələr (davamı)

Qrup icarəçi qismində

Qrup qısa müddətli icarələr və az dəyərli aktivlərin icarəsi istisna olmaqla, bütün icarələr üçün vahid tənininə və ölçülmə metodundan istifadə edir. Qrup icarə üzrə ödənişləri etmek üçün icarə öhdəlikləri və müvafiq aktivdən istifadə hüququnu təzahür edən aktivdən istifadə hüququnu tanır.

i) İstifadə hüququna olan aktivlər

Qrup icarənin başlanğıc tarixində (yəni müvafiq aktivin istifadəyə hazır olduğu tarix) aktivdən istifadə hüququnu tanır. İstifadə hüququna olan aktivlər yüksəlmiş amortizasiya və dəyərsizləşmə çıxılmaqla maya dəyəri ilə uçota alınır və icarə öhdəliklərinin yenidən qiymətləndirilməsi üzrə düzəlişlərə məruz qalır. İstifadə hüququna olan aktivlərin maya dəyərinə təninan icarə öhdəliklərinin dəyəri, ilkin birbaşa xərclər və icarə üstünlükleri çıxılmaqla başlanğıc tarixində və ya ondan evvel edilmiş icarə ödənişləri daxildir. İstifadə hüququna olan aktivlər icarə müddəti və ya aktivin ehtimal edilən ömrü müddətindən daha qısa olan dövr üzrə düzəltli amortizasiya metoduna əsasən aşağıdakı qaydada amortizasiya olunur:

Binalar və tikililər	3-15 il
Məşin və avadanlıqlar	3-15 il
Gəmiler və liman avadanlıqları	3-15 il
Nəqliyyat vasitələri, mebel və digər	3-5 il

Əgər icarəyə götürülmüş aktiv üzərində mülkiyyət hüququna icarə müddətinin sonunda Qrupa keçirse və ya maya dəyəri özündə alış opsiyonundan istifadəni ehtiva edirse, amortizasiya aktivin ehtimal edilən ömrü müddəti üzrə aparılır.

ii) İcarə öhdəlikləri

Icarənin başlanma tarixində Qrup icarə müddəti ərzində ediləcək icarə ödənişlərinin cari dəyəri ilə ölçülülmüş icarə öhdəliklərini tanır. İcarə ödənişlərinə icarə güzeştləri üzrə alınacaq məbləğlər çıxılmaqla sabit ödənişlər (o cümlədən mahiyyətə sabit ödənişlər), indeks və ya dərəcədən asılı olan dəyişkən icarə ödənişləri və qalıcı dəyəri zamanetləri üzrə ödənilməsi gözlənilən məbləğlər daxildir. İcarə ödənişlərinə həmçinin icarə müddəti ərzində Qrup tərəfindən istifadəsi əminliklə bilinen alış opsiyonunun qiyməti və icarə müddətinin Qrupun xitəm verme opsiyonundan istifadə edəcəyini eks etməsi halında icarə müqaviləsinə xitəm verilmesi səbəbindən ödenliklər daxildir. Indeks və ya dərəcədən asılı olmayan dəyişkən icarə ödənişləri (mal-mATERIAL istehsal üçün çəkildiyi hallar istisna olmaqla) ödənişi şərtləndirən hadisənin baş verdiyi və ya şəraitin yarandığı dövrdə xərc kimi təninin.

Icarə ödənişlərinin cari dəyərini hesablayarkən icarə müqaviləsində nəzərdə tutulan faiz dərəcəsinin dərhal müyyənen edilməsi mümkün olmadığı təqdirdə Qrup icarənin başlanma tarixinə olan artan borc alma dərəcəsindən istifadə edir. Başlanma tarixindən sonra icarə öhdəliklərinin məbləği faizin artmasını eks etdirmek üçün artırılır və edilmiş icarə ödənişləri üçün azaldılır. Bundan əlavə, modifikasiya, icarə müddətində dəyişiklik, icarə ödənişlərində dəyişiklik (məsələn, bu cür icarə ödənişlərini müyyən etmek üçün istifadə edilən indeks və ya dərəcədə dəyişiklikdən irəli gələcək ödənişlərə edilən dəyişikliklər) və ya əsas aktivin alış opsiyonunun qiymətləndirməsində dəyişiklik baş verdikdə icarə öhdəliklərinin balans dəyəri yeniden ölçülür.

iii) Qısa müddətli icarələr və azdəyərli aktivlərin icarəsi

Qrup məşin və avadanlıqların qısa müddətli icarəsinə qısa müddətli icarənin tənininə üzrə azad olmayı tətbiq edir (məsələn: başlanma tarixindən etibarən 12 ayadək dövrü shəhər edən və alış opsiyonu olmayan icarələr). Qrup həmçinin azdəyərli sayıları ofis avadanlıqlarının icarəsinə aşağı dəyərli aktivlərin icarəsinin tənininə üzrə azad olmayı tətbiq edir. Qısa müddətli icarələr və azdəyərli aktivlərin icarəsi üzrə icarə ödənişləri icarə müddəti ərzində düz xətt üsulu ilə xərc kimi təninin.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm uçot prinsipləri (davamı)

İcarələr (davamı)

Qrup icarədar qismində

Aktiv üzrə mülkiyyət hüququna aid olan risklərin və faydalaraın eksəriyyətini Qrupdan digər tərəfə keçirmeyən icarələr əməliyyat icarələri kimi təsnif edilir. Əməliyyat icarəsi üzrə danışçılar zamanı çəkilən ilkin birbaşa xərclər icarəyə götürülen aktivin balans dəyərinə əlavə olunur və icarə geliri ilə eyni əsaslarla icarə müddəti boyunca tanınır. Şərti icarə haqları qazanıldığı dövrde gelir kimi tanınır.

Qeyri-maddi aktivlər

Ayrılıqda eldə edilmiş qeyri-maddi aktivlər ilkin tanınmadə maya dəyeri ilə ölçülür. Müəssisələrin birləşməsi zamanı eldə edilmiş qeyri-maddi aktivlərin maya dəyeri həmin aktivlərin eldə etmə tarixində ədaletli dəyərinə bərabərdir. Ilkin tanınmadan sonra qeyri-maddi aktivlər bütün yiğilmiş amortizasiya və bütün yiğilmiş dəyərsizləşmə zərərləri çıxılmaqla maya dəyeri ilə uçota alınır.

Şirkətin daxilində yaradılmış qeyri-maddi aktivlər, kapitallaşdırılmış inkişaf xərcləri istisna olmaqla, kapitallaşdırılmış və əlaqəli məsraf həmin məsrafın meydana gəldiyi dövrde mənfəet və ya zərərin tərkibində göstərilir. Qeyri-maddi aktivlərə hüquqlar və kompüter proqramları, patentlər, lisenziyalar, müştərilərlə münasibətlər, ticaret adı, su mülkü və tədqiqat və inkişaf layihələri daxildir.

Qeyri-maddi aktivlərin istifadə müddətleri məhdud və ya qeyri-müəyyən hesab edilir. Məhdud istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlərə faydalı iqtisadi istifadə müddətleri boyunca bərabər hissələrə bölünməklə amortizasiya hesablanır və qeyri-maddi aktivin dəyərsizləşə biləcəyini göstəren hər hansı əlamət olduqda, dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirme aparılır. Məhdud faydalı istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktiv üçün amortizasiya müddəti və amortizasiya metoduna ən azı hər hesabat dövrünün sonunda yenidən baxılır. Gözənlənilən faydalı istifadə müddəti və ya aktivin özündə tezəssür etdiyi gelecek iqtisadi şəmərənin gözənlənilən eldə olunma strukturundakı dəyişikliklər, müvafiq olaraq, amortizasiya müddəti və ya metodunun dəyişdirilməsi yolu ilə hesabata alınır və uçot ehtimallarında dəyişikliklər hesab olunur. Məhdud istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlər üzrə amortizasiya xərcləri konsolidasiya edilmiş mənfəet və ya zərər və digər ümumi gelir haqqında hesabatda qeyri-maddi aktivin funksiyasına uyğun xərc kateqoriyasında eks olunur.

Qeyri-müəyyən faydalı istifadə müddətine malik olan qeyri-maddi aktivlər amortizasiya edilmir, lakin fərdi qaydada və ya pul vəsaitlərini yaranan biznes vəhidləri səviyyəsində hər il dəyərsizləşmə üzrə yoxlanılır. Qeyri-müəyyən faydalı istifadə müddətinin qiymətləndirilməsi qeyri-müəyyən istifadə müddətinin uyğun olmaqdə davam edə biləcəyini müəyyən etmek üçün hər il nezərdən keçirilir. İstifadə müddəti uyğun olmadıqda, istifadə müddəti sonrakı dövrdən etibaren qeyri-müəyyən müddətdən məhdud müddətə dəyişdirilir.

Qeyri-maddi aktivin uçtdan silinməsindən irəli gələn gelirlər və ya zərərlər xaric etməden eldə edilən xalis daxilolmalar ilə aktivin balans dəyeri arasındakı ferq kimi ölçülür və aktiv uçtdan silinəndə konsolidasiya edilmiş mənfəet və ya zərər və digər ümumi gelir haqqında hesabatda tanınır.

Mal-material ehtiyatları

Mal-material ehtiyatları maya dəyeri və xalis satış dəyeri arasında ən aşağı olan dəyərdə qeydə alınır. Mümkün xalis satış dəyeri, hesablanmış tamamlama və satış məsrefləri çıxılmaqla, hesablanmış adı fəaliyyət zamanı satış qiymətidir.

Maya dəyeri orta çeki metodu ilə müəyyən edilir. Maya dəyerinə birbaşa alış xərcləri, hasilat xərcləri, nəqliyyat və istehsal xərcləri (normal fəaliyyət həcmində əsasən) daxildir.

Dividendlər

Qrup dividend ödəmək öhdəliyini bölüşdurməyə icazə verildikdə və bölüşdürmə artıq Qrupun İxtiyarında olmayılıqda tanınır. Azərbaycan Respublikasının korporativ qanunvericiliyinə əsasən, bölüşdürmə sehmdar tərəfindən təsdiq edildikdə aparıla bilər. Müvafiq məbləğ birbaşa kapitalda tanınır.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm uçot prinsipləri (davamı)

Dövlətə ayırmalar

Dövlətə ayırmalar hökumətin xüsusi qərarlarına uyğun olaraq dövlət bütçəsinə, ayrı-ayrı dövlət agentliklərinə və hökumətin həyata keçirdiyi layihələrə Qrup tərifindən pul şəklində qoyuluşları və ya maliyyələşdirməni eks etdirir. Bu cür ayırmalar kapitalın azalması kimi uçota alınır. Pul şəklində olmayan ayırmalar köçürülmüş aktivlərin qalıq deyerində qeydə alınır.

Dövlət ayırmaları

Dövlətin ayırmaları pul qoyuluşları, digər dövlət müəssisələrinin köçürülməsi və ya Hökumətin digər müəssisələrdəki payının bütövlükle və ya qismən köçürülməsi formasında həyata keçirilir. Qrupa dövlət müəssisələrinin köçürülməsi köçürürlən müəssisənin ədalətli dəyəri olan məbləğdə kapital hesabatı vasitəsilə qoyuluş kimi tanınır (Dövlət digər müəssisələrdəki payını köçürdüyü halda – müvafiq müəssisənin ədalətli dəyərində köçürülmüş pay).

Əlavə dəyər vergisi

Vergi orqanları satış və alış əməliyyatları üzrə əlavə dəyər vergisinin ("ƏDV") xalis ödənilməsinə icazə verir.

ƏDV üzrə kreditor borcu

ƏDV üzrə kreditor borcu hesabat tarixində evəzleşdirilmiş alışlar üzrə ƏDV-ni çıxmışla, satış ilə bağlı ƏDV məbləğidir. Satış ilə bağlı ƏDV vergi orqanlarına ödəniş alındıqdan sonra ödənilir. Konsolidasiya edilmiş maliyyə veziyəti haqqında hesabatın tarixinə evəzleşdirilməmiş satışlarla bağlı ƏDV həmçinin ƏDV üzrə kreditor borcuna daxildir. Debitor borçlarının dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat yaradıldıqda, dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat lazımlı olduqda ƏDV də daxil olmaqla, debitor borcunun ümumi məbləğində qeydə alınır. Əlaqəli ƏDV üzrə texire salınmış öhdəlik debitor borcu vergi məqsədləri üçün silinənədək saxlanılır.

Evəzleşdirilən ƏDV

Evəzleşdirilən ƏDV hesabat tarixində evəzleşdirilməmiş alışlara aiddir. Evəzleşdirilən ƏDV alışlar üçün ödəniş aparıldıqda satışlar üzrə ƏDV ilə evəzleşdirilə bilər.

Gelirlərin tanınması

Qrupun gelirləri əsasən dəniz xidmətlərinin göstərilməsi (əsasən taym-çarterlər) və yük və səmisişlərin daşınmasından (əsasən reys çarterləri) əldə edilir. Gelirlər xidmətlər və ya mallar üzrə nəzarət müştəriyə keçəndə Qrupun həmin xidmətlər və ya mallar üçün almağı gözlədiyi ödənişin məbləği ilə tanınır. Qrup, gelirlərə dair razılışmada əsas təref kimi çıxış etdiyi qənaətinə gelmişdir, cümkə adəten o, malları və ya xidmətləri müştəriyə ötürdükdən əvvəl, onlara nəzarət edir.

Reys çarterlərindən gelirlər

Reys çarterlərindən gelirlər gəminin sıfarişcisinin bir ton yüksək üçün razılışdırılmış fraxt dərəcesi ilə ödəniş müraciəlində bir və ya bir neçə yerde yük vurub bir və ya bir neçə yerde yükü boşaltmaqla spot bazarında və fraxt müraciətindən özərə yükün daşınmasından əldə edilir. Fraxt müraciətlərində gəmidə yükün vurulması və boşaldılması üçün mövcud olan vaxt həcmində dair şərtlər nəzərdə tutulur. Qrup, bu şərtlər pozulursa, demərec formasında əlavə vaxta görə kompensasiya alır. Demərec, onun ödənilməsi mümkün olduğu andan reysin qalan müddəti üzrə tanınan dəyişkən məbləğdir. Gelirlərin tanınması metodunu tətbiq etməklə rəhbərlik hesab edir ki, reys çarteri üçün icra öhdəliyinin yerinə yetirilməsi gəmi yüklemə portuna çatanda başlayır və yük boşaltma portunda yük boşaldılanda başa çatır (yüklemədən boşaldılmaya qədər – bu zaman müştəri ilə müqavilənin qüvvəsi tamamlanır). Qrup icra öhdəliyinin yerinə yetirilməsini ölçmək üçün nəticələr metodundan istifadə edir, yəni reys üzrə gelirlər yüklemədən yük boşaltmanın tamamlanması gözlənilən tarixdək keçən vaxt əsasında proporsional qaydada tanınır.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbleğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm uçot prinsipləri (davamı)

Gelirlərin tanınması (davamı)

Taym-çarterdən gelirlər

Taym-çarterdən gelirlər gəminin sifarişçisi tərəfindən gəminin və gəmi həyətinin xidmetlərindən razılışdırılmış müddət ərzində istifadə edilməsindən əldə edilir. Müddətli fraxt müqavilələrinin xidmət müqavilələri kimi uçota alınması davam etdirilir. Gəminin sifarişçiləri Qrupun təklifi etdiyi faydaları eyni zamanda allığı və istifadə etdiyinə görə icra öhdəliyi dövr ərzində yerinə yetirilir.

Diger gelirlər

Əsas fəaliyyət növləri olmayan əməliyyatlardan digər gelirlərə adətən bir fərqli icra öhdəliyi daxil olur, bu da müşteri Qrupun fəaliyyətindən faydalari eyni zamanda allığı və istifadə etdiyinə görə nəticələr metodu əsasında dövr ərzində yerinə yetirilir. Bununla bərabər Qrupun əsas fəaliyyəti ilə bağlı olmayan mal və xidmetlərin satışı ilə əlaqədar müqavilələrdən digər gelirlər də əldə edilir. Bunlar konkret vaxtda yerinə yetirilir.

Müqavilə aktivləri

Müqavilə aktiv müştəriyə çatdırılan mallar və ya xidmətlər müqabilində ödənişini alınması hüququndur. Qrup malları və xidmətləri müştərinin ödəniş etməsindən və ya ödəniş müddətinin çatmasından əvvəl çatdırarsa, müqavilə aktiv şərti olaraq əldə edilmiş ödəniş üçün tanınır.

Müqavilə öhdəlikləri

Müqavilə öhdəliyi Qrupun müştəridən ödəniş aldığı (və ya ödəniş almalı olduğu) mal və xidmetlərin müştəriyə çatdırılması öhdəliyidir. Müştəri ödənişi Qrupun mal və xidmətləri müştəriyə çatdırıldından əvvəl etdikdə, müqavilə öhdəliyi ödəniş ediləndə və ya edilməli olanda (hansının daha önce baş verməsindən asılı olaraq) tanınır. Müqavilə öhdəlikləri Qrup müqavilə üzrə öhdəliyini yerinə yetirdikdə gelirlər kimi tanınır.

Əlaqəli tərəflər

Əlaqəli tərəflər haqqında məlumat 24 sayılı "Əlaqəli tərəflər bəredə açıqlamalar" adlı MUBS-ə uyğun olaraq açıqlanır.

Dövlətin iqtisadi və sosial siyasəti Qrupun maliyyə vəziyyətinə, əməliyyat nəticələrinə və pul vəsaitlərinin hərəkətinə təsir edir.

Əlaqəli tərəflər öz aralarında əlaqəli olmayan tərəflərin apara bilmədiyi əməliyyatları həyata keçirə bilər. Bununla yanaşı, əlaqəli tərəflər arasında aparılan əməliyyatların şərtləri, müddətləri və məbleğləri əlaqəli olmayan tərəflər arasında aparılan əməliyyatlarla eyni olmaya biler. Əlaqəli tərəflərlə aparılan əməliyyatların xarakterinə görə onlar kommersiya cəhətdən müstəqil tərəflər arasında həyata keçirilən əməliyyatların şərtlərinə uyğun hesab edilə bilməz.

Mənfəət vergisi

Hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında mənfəət vergisi hesabat tarixinə qüvvədə olan və ya faktiki olaraq qüvvəyə minmiş müvafiq qanunvericiliyə uyğun olaraq hesablanmışdır. Mənfəət vergisi xərci cari və təxirə salınmış mənfəət vergisindən ibarətdir və bu və ya digər dövrda vergi təsiri digər ümumi gelirlərde və ya bilavasitə kapitalda uçota alınan əməliyyatlar istisna olmaqla, mənfəət və ya zərər kimi eks etdirilir.

Cari mənfəət vergisi, cari və əvvəlki dövrlər üzrə vergiye cəlb edilen mənfəət və ya zərər ilə bağlı vergi orqanlarına ödəniləcək və ya onlardan geri alınacaq məbleğləri təşkil edir. Mənfəət vergisi olmayan digər vergilər əməliyyat xərcləri kimi qeydə alınır.

Təxirə salınmış vergi, öhdəlik metodundan istifadə etməklə, hesabat tarixinde aktivlərin və öhdəliklərin vergi bazası və onların maliyyə hesabatları məqsədləri üçün göstərilmiş qalıq dəyərləri arasında mövcud olan bütün müvəqqəti fərqlər üzrə müəyyən edilir.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm uçot prinsipləri (davamı)

Mənfəət vergisi (davamı)

Təxirə salınmış vergi öhdəlikləri aşağıdakılardır istisna olmaqla vergiye cəlb olunan bütün müvəqqəti fərqlər üçün tanınır:

- Təxirə salınmış vergi öhdəliyi şirkətlərin birleşməsi olmayan əməliyyat zamanı qədvi və ya aktiv və ya öhdəliyin ilkən tanınmasından irəli geldiyi, eləcə də əməliyyat zamanı uçot mənfəətinə və ya vergiye cəlb olunan mənfəət və ya zərərə təsir göstərmədiyi hallar;
- Müvəqqəti fərqlərin qaytarılması vaxtının nəzarət altında saxlanılıb bilən və müvəqqəti fərqli yaxın gələcəkdə qaytarılması ehtimalı olmayan hallar istisna olmaqla, töremsə müəssisələrə, əlaqəli şirkətlərə investisiyalarla və birgə müəssisələrdə iştirak payları ilə əlaqədar vergiye cəlb olunan müvəqqəti fərqlər.

Təxirə salınmış vergi aktivləri aşağıdakılardır istisna olmaqla bütün çıxılmalı müvəqqəti fərqlərin, sonrakı dövredə keçirilmiş istifadə edilməmiş vergi aktivləri və istifadə edilməmiş vergi öhdəliklərinin istifadəsi ilə əlaqədar vergi tutulmalı mənfəətin mövcudluğunun mümkündüyü baxımından, çıxılmalı müvəqqəti fərqlər, sonrakı dövredə keçirilmiş istifadə edilməmiş vergi kreditləri və istifadə edilməmiş vergi öhdəlikləri üçün tanınır:

- Çıxılan müvəqqəti fərqli aid olan təxirə salınmış vergi aktivini şirkətlərin birleşməsi olmayan əməliyyat zamanı aktiv və ya öhdəliyin ilkən tanınmasından irəli geldiyi, eləcə də əməliyyat zamanı uçot mənfəətinə və ya vergiye cəlb olunan mənfəət və ya zərərə təsir göstərmədiyi hallar;
- Töremsə müəssisələrə, əlaqəli şirkətlərə investisiyalarla və birgə müəssisələrdə iştirak payları ilə bağlı vergiye cəlb olunan müvəqqəti fərqlərlə əlaqədar, təxirə salınmış vergi aktivini yaxın gələcəkdə müvəqqəti fərqlərin qaytarılması və müvəqqəti fərqləri qarşılıya büləcək vergiye cəlb olunan mənfəətin mövcudüğünün mümkündüyü həddində tanınır.

Təxirə salınmış vergi aktivlərinin dəyəri her maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat tarixində nəzərdən keçirilir və təxirə salınmış vergi aktivlərinin hamısının və ya bir hissəsinin qarşılıqla üçün kifayət qədər vergiye cəlb olunan mənfəətin mövcudluğu ehtimalı olmadığı halda azaldılır. Tanınmamış təxirə salınmış vergi aktivləri her hesabat tarixində yenidən qiymətləndirilir və gelecek vergiye cəlb olunacaq gəlirlər təxirə salınmış vergi aktivinin bərpə olunmasına imkan verdiyi dərəcədə tanınır.

Təxirə salınmış vergi aktivləri və öhdəlikləri, her maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat tarixinə qüvvəde olan və ya faktiki olaraq qüvvəde olan vergi dərəcələri (və vergi qanunları) əsasında aktivlərin satıldığı və ya öhdəliklərin yerinə yetirildiyi müddətdə tətbiq edilən vergi dərəcələri ilə ölçülür.

Təxirə salınmış vergi aktivləri və təxirə salınmış vergi öhdəlikləri, cari vergi aktivlərini cari vergi öhdəlikləri ilə evezləşdirmək üçün qanuni hüquq mövcud olanda və təxirə salınmış vergilər eyni vergiye cəlb olunan müəssisəyə aid olanda avazlaşdırılır.

Təxirə salınmış vergi aktivləri müvəqqəti fərqlərin istifadə oluna bilməsi üçün vergiye cəlb edilən mənfəətin əldə edilməsi ehtimalının mövcud olacağı zaman hesablanır.

Təxirə salınmış mənfəət vergisi, Qrupun müvəqqəti fərqlərin bərpası dövrünə nəzarət etməsi və müvəqqəti fərqlərin yaxın gələcəkdə bərpə edilməməsi ehtimal olunan hallar istisna olmaqla, töremsə və asılı müəssisələrə investisiyaların qoyulmasından yaranan müvəqqəti fərqlər üçün hesablanır.

İşçilərə ödənişlər

Əmək haqları, maaşlar, Azərbaycan Respublikası Dövlət Sosial Müdafiə Fonduна ödənişlər, ödənişli illik məzuniyyət və bülletenlər, mükafatlar, əmək qabiliyyətinin itirilməsi ilə bağlı ödənişlərlə bağlı öhdəliklər və pul şəklində olmayan imtiyazlar (məs. səhiyyə xidmətləri və uşaq bağçaları) Qrupun işçiləri tərəfindən müvafiq xidmətlərin göstərildiyi ilə hesablanır.

Xərclər

Xərclər konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabatda funksiyalarına görə eks etdirilir. Xərclərin xarakterinə uyğun kateqoriyaya ayrılmazı Qrupun idarəələri və töremsə müəssisələrinin əməliyyat funksiyasına əsaslanır.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm uçot prinsipləri (davamı)

Segmentlər üzrə məlumat

Əməliyyat segmentləri haqqında məlumat daxili hesabat qaydalarına əsasən əməliyyat məsələləri ilə bağlı Qrupun əsas qərar qəbul edən şəxslərinə təqdim edildiyi formada göstərilir. Qrup aşağıdakı kəmiyyət hüdudlarından her hansı birinə uyğun gelən əməliyyat segmenti haqqında məlumatları ayrıca təqdim etməlidir:

- Kənar müştərlərə satışlar və segmentlərarası satışlar ve köçürmələr də daxil olmaqla, bəyan edilmiş gəlirləri bütün əməliyyat segmentlərinin daxili və xarici gəlirləri daxil olmaqla məcmu gəlirlərinin 10 və ya daha artıq faizini təşkil edir;
- Hesabatda göstərilmiş mənfəət və ya zərərin mütləq məbləği, bəyan edilmiş zərəri olmayan bütün əməliyyat segmentlərinin hesabatda təqdim edilmiş məcmu mənfəətin və bəyan edilmiş zərəri olan bütün əməliyyat segmentlərinin hesabatda təqdim edilmiş məcmu zərərin mütləq məbləğlərinən ən yüksək olanının 10 və ya daha artıq faizini təşkil edir;
- Aktivləri bütün əməliyyat segmentlərinin məcmu aktivlərinin 10 və ya daha artıq faizini təşkil edir.

3. Mühüm mühəsibat uçotu qiymətləndirmələri və mühakimələri

Qrupun 2 sayılı Qeyddə təsvir olunan mühəsibat uçotu prinsipləri tətbiq edilərkən, rəhbərlik aktiv və öhdəliklərin digər mənbələrdən əldə edilə bilən balans dəyərlərinə dair mühakimələr, qiymətləndirmələr və fərziyyələri istifadə etməlidir. Qiymətləndirmələr və əlaqəli fərziyyələr öten dövrlərdə toplanmış təcrübəyə, eləcə də münasib hesab olunan digər amillərə əsaslanır. Faktiki nəticələr bu təxminlərdən fərqlənə bilər.

Qiymətləndirmələr və onların əsasında dayanan fərziyyələr daim təhlil edilir. Uçot qiymətləndirmələrinə düzelişlər yalnız müəyyən dövredə aiddirsə, həmin dövrdə tanınır, müəyyən dövredə və gelecek dövrlərə aiddirsə, həm cari, həm də gelecek dövrlərdə tanınır.

Növbəti maliyyə ilində aktiv və öhdəliklərin balans dəyərlərində əhəmiyyətli düzelişlərin edilməsi ilə bağlı əhəmiyyətli risk yaradarı, gelecek dövrlərə aid əsas fərziyyələr, eləcə də hesabat dövrünün sonuna qiymətləndirmə qeyri-müəyyənliyinin digər əsas mənbələri aşağıda təqdim edilir.

Gözlenilen kredit zərərləri üzrə ehtiyat

Ticaret debitor borcları və müqavile aktivləri üçün GKZ-ni hesablamaq məqsədilə Qrup ehtiyat matrisindən istifadə edir. Ehtiyat dərəcələri oxşar zərər sxemləri olan (məsələn, coğrafi baxımdan, məhsul növü, müştərinin növü və reytinqi, akkreditiv və ya digər kredit siğortası növü ilə əhatə) müxtəlif müştəri segmentlərinin qruplaşmasına görə keçmiş günlerin sayına əsaslanır.

Ehtiyat matrisi ilk önce Qrupun keçmiş dövrlərdə müşahidə edilə bilən defolt dərəcələrinə əsaslanır. Qrup, keçmiş dövrlərdə kredit zərəri ilə bağlı təcrübəni proqnoz məlumatlarına uyğunlaşdırmaq üçün matrisi dəqiqlişdirir. Məsələn, proqnoz maliyyə şəraitlərinin (məsələn ümumi yerli məhsul) növbəti ildə pişəsməsi, nəticədə sektordan defolt sayılarının artması gözənləndiyi halda keçmiş dövrlər üzrə defolt dərəcələrində düzelişlər edilir. Hər bir hesabat taricində keçmiş dövrlər üzrə müşahidə edilən defolt dərəcələrində düzelişlər edilir və proqnoz qiymətləndirmələrində dəyişikliklər təhlil edilir.

Keçmiş dövrlər üzrə müşahidə edilən defolt dərəcələri, proqnoz şəraitləri və GKZ arasında əlaqənin qiymətləndirilməsi əhəmiyyətli qiymətləndirmə təşkil edir. GKZ məbləği şəraitlərin dəyişməsinə və proqnoz iqtisadi şəraitlərə həssasdır. Həmçinin, Qrupun keçmiş dövrlər üzrə kredit zərəri ilə bağlı təcrübəsi və iqtisadi şəraitlərin proqnozu müştərinin gelecekde faktiki defolta uğramasını göstərməyə bilər. Qrupun ticaret debitor borcları üzrə GKZ-lər haqqında məlumat 7-ci Qeyddə təqdim olunur.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçtu qiyatləndirmələri ve mühakimələri (davamı)

Təxire salınmış mənfəət vergisi aktivlərinin tanınması

Təxire salınmış xalis vergi aktivləri vergi tutulan gelirlerden gələcək çıxılmaları vasitəsilə əldə olunan mənfəət vergisindən ibaretdir və konsolidasiya edilmiş maliyyə veziyəti haqqında hesabatda qeydə alınır. Təxire salınmış mənfəət vergisi aktivləri əlaqədar vergi faydasının realizasiyasının ehtimalı mövcud olduqda qeydə alınır. Vergi tutulan gələcək mənfəət və gələcəkdə realizasiyası ehtimal edilən vergi faydalarının məbləğini müəyyən edərən Rəhbərlik mühakimələr edir və mövcud şəraitdə məqbul hesab edilən geləcək gəlirə dair gözləntilərdən istifadə edir.

Əmək qabiliyyətinin itirilməsi ilə bağlı ödənişlərə bağlı öhdəlik

Qrup öhdəliyi Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə uyğun olaraq qeydə alır və iş yerində xəsarət almış işçilərə kompensasiyalarının ödənilməsi ilə bağlı öhdəlik daşıyır. Ehtiyat kimi uçta alınmış məbləğ mövcud öhdəliyin hesabat tarixinə qüvvəde olan qanunvericilik və qaydalara uyğun olaraq yerinə yetirilməsi üçün tələb olunan məsələlərin ən dəqiq təxminlərini eks etdirir. Bu məbləğ qanunvericilik, normativ aktlar və müvafiq şəhələrin dəyişdirilməsi və yenidən baxılması ilə əlaqədar olaraq dəyişə bilər. Hökumət orqanları müvafiq qanunvericiliyi və onun tətbiqini davamlı olaraq nəzərdən keçirir. Bu şərtlərin subyektivliyini nəzərə alaraq bu cür xərclərin məbləği və çəkildiyi müddətlə bağlı qeyri-müəyyənlik mövcuddur. Ehtimal edilən əmək qabiliyyətinin itirilməsi ilə bağlı öhdəliklərin məbləğinin ölçülməsi və həssaslığın təhlili üçün istifadə edilən əsas fərziyyələr 11-ci Qeydde açıqlanır.

Dəyərsizləşmiş və ya köhnəlmış mal-material ehtiyatları üçün ehtiyat

Qrup mal-material ehtiyatlarının qalıq dəyərini hər hesabat tarixinde nəzərdən keçirir və lazımlı olarsa, köhnəlmış, dəyərdən düşməş və ləng hərəkət edən maddələrin məbləği qədər azaldır. Bu məbləğ ziyanın səviyyəsindən və istifadənin tezliyindən asılı olaraq, fərdi və ya məcmu şəkildə, köhnəlmış və ləng hərəkət edən mal-material ehtiyatlarına tətbiq edilən faiz əsasında qiymətləndirilir.

Digər ehtiyatlar

Qrup keçmiş hadisələr nəticəsində hüquqi və ya işgüzər praktikadan irəli gələn öhdəliklərə malik olduqda, bu öhdəliklərin yerinə yetirilməsi üçün iqtisadi resursların sərf olunmasının ehtimalı böyük olduqda və öhdəliklərin məbləği kifayət qədər dəqiq ehtimal edilə bildikdə ehtiyatlar uçta alınır. Qrup ehtiyatlarının hamısının və ya bir hissəsinin, məsələn, sığorta müqavilesi əsasında, əvəzinin ödənilməsini gözlayırsə, bu ödəniş yalnız baş tutacağı zahiren yəqin olduqda ayrıca aktiv kimi uçta alınır. Ehtiyatlı aid olan xərclər konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və digər ümumi gelir haqqında hesabatda hər hansı əvəzinin ödənilməsini çıxməqla təqdim olunur. Pulun vaxt dəyərinin təsiri önemlidirsə, ehtiyatlar münaşib olduqda öhdəliyə xas olan riskləri eks etdirən cari vergidən əvvəlki dərecəni istifadə etməklə diskont edilir. Diskont istifadə ediləndə, vaxt keçməsinə görə ehtiyatın artması maliyyə xərci kimi tanınır.

Qeyri-maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi

Bərpa edilə bilinmeyən aktivlərin balans dəyərini eks etdirən hadisələr və ya şəraitlərə əsasən rəhbərlik hər bir hesabat tarixinde bütün qeyri-maliyyə aktivlərinin mümkün dəyərsizləşməsi üzrə her hansı göstəricilərin olub-olmamasını müəyyən edir. Bu cür göstəricilərə aşağıdakılardır. Qrupun biznes planlarında baş verən dəyişikliklər, qeyri-rentabelli fealiyyətə gətirib çıxaran əməkə qiyametlərində dəyişikliklər və məhsul qarışıqlarında olan dəyişikliklər. Qudvil və digər qeyri-müəyyən faydalı istifadə müddətinə malik olan qeyri-maddi aktivlər hər il və digər vaxtlarda dəyərsizləşmə göstəriciləri olduğu zaman dəyərsizləşmə üzrə yoxlanılır. Digər qeyri-maliyyə aktivləri bərpa edilə bilinmeyən balans dəyərini dair göstəricilərin mövcud olduğu zaman dəyərsizləşmə üzrə yoxlanılır.

Istifadə dəyəri hesablanarkən rəhbərlik aktivlər və yaxud pul vəsaitlerini yaradan vahidlər üzrə gələcək pul vəsaitlerinin hərəkətini təxmin etdir və onların cari dəyərini hesablaşdırmaq üçün uyğun diskont dərecəsini seçir.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühəsibat ugotu qiymatləndirmələri ve mühakimələri (davamı)

Qeyri-maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi (davamı)

Aktivin bərpa edile bilən dəyeri onun satışı üzrə məsrəflər çıxılmaqla ədaletli dəyerin və istifadə dəyerinin daha yüksək olan məbləğinə bərabərdir. Qrup adətən istifadə dəyerini rəhberliyin təsdiq etdiyi maliyyə bütçesindəki diskont edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkatı modelindən istifadə etməklə müəyyən edir. Aktivin bərpa edile bilən dəyeri satış xərcləri çıxılmaqla ədaletli dəyer əsasında müəyyən edilir, Qrup qeyri-maliyyə aktivlərinin bərpa edile bilən dəyerini müəyyənləşdirmək üçün müstəqil qiymətləndiriciləri cəlb edir.

31 dekabr 2022-ci il tarixinə Qrup dəyərsizləşmə göstəricilərinin təhlilini aparmış və hər hansı dəyərsizləşmə amilini müəyyən etməmişdir. 31 dekabr 2021-ci il tarixinə Qrup dəyərsizləşmə testini aparmış və dəyərsizləşmə testi nəticəsində heç bir dəyərsizləşmə xərci tanınmamışdır.

Gəmilərin, əsas vəsaitlərin və qeyri-maddi aktivlərin faydalı istifadə müddəti

Rəhberlik gəmiləri, əsas vəsaitləri və qeyri-maddi aktivlərinin texmin edilən faydalı istifadə müddətini və müvafiq amortizasiya xərclərini müəyyən edir. Bu texminlər, Qrupun həmin aktivlər üzrə iqtisadi səməre elde etməyi planlaşdırıldığı dövrə əsaslanır. Faydalı istifadə müddəti əvvəlk illərdə texmin edilmiş faydalı müddədən aşağı olanda rəhbarlıq amortizasiya xərcini artırır və ya ləğv edilmiş və ya satılmış texniki cəhətdən köhnəmiş aktivləri balansdan silir. Faydalı istifadə müddətinə en azı hər maliyyə ilinin sonunda yenidən baxılır. Yuxarıda qeyd olunan şərtlərin və ya texminlərin hər hansı birində dəyişiklik olarsa, bu, gələcəkdə amortizasiya dərəcələri üzrə düzelişlərin aparılmasına getirib çıxara bilər.

İcarələr

İcarənin uzadılması hüquq ilə müqavilələrin icarə müddətinin müəyyənləşdirilməsində ehemiyətli mühakimə

İcarəçi və icarədar müqavilənin icarənin başlangıcında icare olub-olmadığını müəyyən etməlidir. Başlangıç tarixi icarə müqaviləsinin qüvvəyə minməsi və təreflərin icarə predmetinin əsas şərtlərinə və hallarına dair öhdəlikləri qəbul etməsi tarixlərindən en tez başlayan tarixdir. Əsas aktiv icarə müqaviləsinin mövzusu olan və həmin aktiv üzrə istifadə hüququ icarədar tərefindən icarəciyə verilən aktivdir. İcarənin başlanma tarixi icarədarın əsas aktivin icarəçinə istifadəsi üçün elçatan etmesi tarixidir.

Icarə müddəti icarə müddətinin başlangıç tarixində başlayır və icarədar tərefindən icarəciyə icarə haqqı ödəmədən verilmiş hər hansı müddəti özündə cəmləşdirir.

Qrup icarə müddətini aşağıdakı müddətlərlə birləşdə ləğv edilməyen icarə müddəti kimi müəyyən edir:

- İcarəçi icarənin uzadılması hüququndan istifadə edəcəyindən əsaslı şəkildə əmin olduqda icarənin uzadılması hüququ ilə əhatə olunmuş müddətlər; və
- İcarəçi bu hüquqdan istifadə etməyəcəyindən əsaslı şəkildə əmin olduqda icarənin ləğv edilməsi hüququ ilə əhatə olunmuş müddətlər.

Alış opsiyonları icarənin müddətini uzatmaq və ya ona xitam vermək opsiyonlarına oxşar şəkildə qiymətləndirilir. Əsas aktivin almaq opsiyonu iqtisadi cəhətdən əsas aktivin qalan iqtisadi istifadə müddəti üçün icarə müddətinin uzadılması opsiyonu ilə oxşardır.

Qrup icarə müddətini icarəçi icarənin uzadılması hüququndan istifadə edəcəyindən əsaslı şəkildə əmin olduqda icarənin uzadılması hüququ ilə əhatə olunmuş müddətlər və icarəçi bu hüquqdan istifadə etməyəcəyindən əsaslı şəkildə əmin olduqda icarənin ləğv edilməsi hüququ ilə əhatə olunmuş müddətlər daxil olmaqla ləğv edilməyen müddət kimi müəyyən edir. Qrup, icarəçinin bu hüququndan istifadə etmesi və ya etməməsi üçün, icarənin başlangıç müddətindən bu hüququn istifadə edilme tarixinədək faktlar və şərtlərdə gözlənilən dəyişikliklər daxil olmaqla, ona iqtisadi stimul yaradacaq bütün müvafiq fakt və şərtləri nəzərə alır.

(Xüsusi göstərilmiş həllar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm uçot qiymətləndirmələri və mühakimələri (davamı)

Icarələr (davamı)

Artan faiz dərəcəsi (AFD)

Qrup icarədə nəzərdə tutulan faiz dərəcəsini dərhal müəyyən edə bilmir və bu sebebdən icarə öhdəliklerinin ölçüləməsi üçün artan faiz dərəcəsindən (AFD) istifadə edir. AFD Qrupun oxşar şərt və oxşar girovla oxşar iqtisadi mühitdə istifadə hüququna olan aktive oxşar dəyərlə aktivin eldə edilməsi üçün tələb olunan vəsaitlərin borca alınması üçün ödəməli olduğu faiz dərəcəsidir. Beləliklə, AFD Qrupun nəyi "ödəməli olduğunu" eks etdirir, bu isə müşahidə edilən dərəcələr olmadıqda (məs. Qrup maliyyə əməliyyatları aparmadıqda) və ya icarə şərtlərini eks etdirmek üçün düzəliş edilməli olduqda (məs. icarələr Qrupun funksional vələyutlarında olsa daqıqda) qiymətləndirilmənin aparılması tələb edir. Qrup AFD-ni mümkün olduqda müşahidə edilən giriş məlumatlarından (bazardakı faiz dərəcələri kimi) istifadə etməklə qiymətləndirir və müəssisənin xüsusiyyətlərini nəzərə almaqla müəyyən qiymətləndirmələr aparır.

4. Yeni və ya düzəliş edilmiş standartların, onlara dair şəhərlərin tətbiqi və yeni uçot qaydaları

Qrup 1 yanvar 2022-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minən (digəri qeyd edilmədikdə) müəyyən standartlara düzəlişləri ilk dəfə tətbiq etmişdir. Qrup buraxılmış, lakin heç qüvvəyə minməmiş hər hansı standart, şəhər və ya düzəlişi vaxtından əvvəl qəbul etmemişdir. Hər bir düzəlişin xarakteri və təsiri aşağıda təsvir edilir.

Əmlak, tikili və avadanlıqlar: Nəzərdə tutulan istifadədən əvvəl daxilolmalar- 16 sayılı MUBS-a düzəlişlər

Bu düzəlişə görə müəssisələrə, əmlak, tikili və avadanlıq obyektinin maya dəyerindən, həmin aktiv rəhbərlik tərefindən nəzərdə tutulmuş qaydada fealiyyət göstəre bilməsi üçün zəruri olan yere və vəziyyətə getirilərken istehsal olunan maddələrin satışından eldə olunan daxilolmaların çıxılması qadağan edilir. Buñun əvəzinə, müəssisə bu cür maddələrin satışından daxilolmaları və bu maddələrin istehsal xərclərini mənfaət və zərerdə tanır.

Keçid müddəalara uyğun olaraq, Qrup düzəlişləri müəssisənin onları ilk dəfə tətbiq etdiyi zaman (ilkin tətbiq tarixi) təqdim olunan ən erkən dövrün başlanğıcında və ya daha sonra istifadəyə verilmiş əmlak, tikili və avadanlıqlar üçün retrospektiv qaydada tətbiq etməlidir.

Təqdim olunan ən erkən dövrün başlanğıcında və ya daha sonra istifadəyə verilmiş əmlak, tikili və avadanlıqlarla yaradılmış bu cür maddələrin satışı mövcud olmadığından bu düzəlişlər Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına təsir göstərməmişdir.

Konseptual əsaslar istinad - 3 sayılı MHBS-yə düzəlişlər

Düzəlişlər BMUSK tərefindən buraxılmış "Konseptual Əsaslar"ın tələblərini əhəmiyyətli dərəcədə dəyişdirmədən onun əvvəlki versiyasının 2018-ci ilin mart ayında buraxılmış cari versiya ilə əvəz edilməsini nəzərdə tutur.

Düzəlişlər 37 sayılı "Yaradılmış ehtiyatlar, şərti öhdəliklər və şərti aktivlər" adlı MUBS və ya 21 sayılı "Tutumlar" adlı BMHŞK-nin əhatə dairesində olan öhdəliklər və şərti öhdəliklər üçün (bunlar ayrı-ayrılıqda yerinə yetirilərsə) yaranan potensial "gün 2" gelir və ya zərərləri ilə bağlı problemdən qaçınmaq üçün 3 sayılı "Müəssisələrin birləşməsi" adlı MHBS-nin tanıma prinsipinə istisna əlavə edir. Bu istisna, müəssisələrdən alış tarixinə cari öhdəliyin mövcud olub-olmamasını müəyyən etmək üçün Konseptual əsaslar əvəzinə müvafiq olaraq 37 sayılı MUBS və ya 21 sayılı BMHŞK-dəki meyarları tətbiq etməyi tələb edir.

Düzəlişlər hemçinin şərti aktivlərin alış tarixində tanınma meyarlarını qarşılamadığını müəyyən etmək üçün 3 sayılı MHBS-yə yeni paraqraf əlavə edir.

Keçid müddəalara uyğun olaraq, Qrup düzəlişləri gələcək dövrlərə, yəni, düzəlişləri ilk dəfə tətbiq etdiyi (ilkin tətbiq tarixi) illik hesabat dövrünün əvvəlindən sonra baş verən müəssisələrin birləşmələrinə tətbiq edir.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manati ilə təqdim edilir)

4. Yeni və ya düzəliş edilmiş standartların, onlara dair şəhərlərin tətbiqi və yeni uçot qaydaları (davamı)

Bu düzəlişlər Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına təsir göstərməmişdir çünki dövr ərzində yaranmış və bu düzəlişlərin ehatə dairəsinə aid olan şərti aktivlər, öhdəliklər və ya şərti öhdəliklər yaranmamışdır.

9 sayılı MHBS: Maliyyə Aletləri - Maliyyə öhdəliklərinin uçotdan çıxarılması üçün "10 faiz" testində haqlar

Düzəliş müəssisənin yeni və ya dəyişdirilmiş maliyyə öhdəliyinin şərtlərinin ilkin maliyyə öhdəliyinin şərtlərindən əhəmiyyətli dərəcədə fərqli olub-olmamasını qiymətləndirərkən nezərə aldığı haqları aydınlaşdırır. Bu haqlara yalnız borcalan və ya borcverən tərafından ödənilən və ya alınan haqlar, o cümlədən borcalanın və ya borcverənin digər təreflərin adından ödədiyi və ya aldığı haqlar daxildir. 39 sayılı "Maliyyə Aletləri: Tanınma və Ölçmə" adlı MUBS üçün oxşar düzəliş təklif olunmur.

Keçid müdəalələr uyğun olaraq, Qrup bu düzəlişi, onu ilk dəfə tətbiq etdiyi (ilkin tətbiq tarixi) illik hesabat dövrünün əvvelində və ya daha sonra dəyişdirilmiş və ya evəz edilmiş maliyyə öhdəliklərinə tətbiq edir. Dövr ərzində Qrupun maliyyə aletlərində heç bir dəyişiklik olmadığına görə bu düzəlişlər Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına təsir göstərməmişdir.

Yüklü müqavilələr – Müqavilənin yerinə yetirilməsi xərcləri – 37 sayılı MUBS-a düzəlişlər

Yüklü müqavilə, müqavilə çərçivəsində öhdəliklərin ödənilməsi üzrə qəcilməz xərclərin (yəni, müqavilənin mövcud olmasına görə Qrupun yayına bilmədiyi xərclərin) həmin müqavilə üzrə əldə olunması gözlənilən iqtisadi səmərədən artıq olduğu müqavilədir.

Düzəlişlərə əsasən müqavilənin yüklü və ya zərerli olduğunu qiymətləndirərkən müəssisə malların və ya xidmətlərin təmİN edilməsi üçün əlavə xərclərin (məs. birbaşa əmək və materiallara çəkilən xərclərin) və birbaşa müqavilə fəaliyyətlərinə aid xərclərin (məs. müqaviləni icra etmək üçün istifadə edilən avadanlıqların köhnələməsi, habelə müqavilənin idarə edilməsi və müvafiq nəzarət üzrə xərclərin) bölüşdürülməsi də daxil olmaqla birbaşa müqaviləyə aid xərcləri daxil etməlidir. Ümumi və inzibati xərclər birbaşa müqaviləyə aid deyil və müqavilə əsasında dəqiq şəkildə qarşı tərəfə aid edilmədiyi hallarda istisna edilir.

Bu düzəlişlər Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına təsir göstərməmişdir, çünki dövr ərzində Qrupun yüklü müqavilələri olmayışdır.

Buraxılmış, lakin hələ qüvvəyə minməmiş yeni standartlar

Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının təqdim edilməsi tarixinə buraxılmış, lakin hələ qüvvəyə minməmiş standartlar və şəhərlər aşağıda göstərilir. Qrup bu standartlar və düzəlişlər qüvvəyə mindikdə (tətbiq edildikdə) olanları qəbul etmək niyyətindədir.

1 sayılı MUBS-a düzəlişlər – Öhdəliklərin cari və uzunmüddətli kimi təsnifləşdirilməsi

2020-ci ilin yanvar ayında öhdəliklərin cari və uzunmüddətli kimi təsnifləşdirilməsi üzrə tədbiləri müəyyən etmək üçün BMUSK 1 sayılı MUBS-un 69-76 bəndlərinə düzəlişlər dərc etmişdir. Düzəlişlər aşağıdakı məsələlərə aydınlıq gətirir:

- Hesablaşmanın təxirə salmaq hüququ nəyi nəzərdə tutur;
- Təxirə salmaq hüququ hesabat dövrünün sonunda mövcud olmalıdır;
- Müəssisənin təxirə salmaq hüququndan istifadə edə bilmesi təsnifləşdirməye təsir etmir;
- Konvertasiya edilə bilən öhdəliyə daxil edilmiş törəmə alətin özü kapital alətidirse, öhdəliyin şərtləri təsnifləşdirməyə təsir göstərməyəcək.

Bu düzəlişlər 1 yanvar 2023-cü il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün qüvvəyə minir və retrospektiv qaydada tətbiq edilməlidir. Hal-hazırda Qrup düzəlişlərin onun cari təcrübəsinə təsirini və mövcud kredit müqavilələrinə yenidən nəzərdən keçirilməsinə ehtiyacın olub-olmamasını qiymətləndirir.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbleğlər min Azerbaycan manatı ilə təqdim edilir)

4. Yeni və ya düzəliş edilmiş standartların, onlara dair şəhərlərin tətbiqi və yeni uçot qaydaları (davamı)

Buraxılmış, lakin hələ qüvvəyə minməmiş yeni standartlar (davamı)

Uçot qiymətləndirmələrinin tərifi – 8 sayılı MUBS-a düzəlişlər

2021-ci ilin fevral ayında BMUSK 8 sayılı MUBS-a "uçot qiymətləndirmələrinin" tərifi təqdim edən düzəlişlər etmişdir. Düzəlişlər uçot qiymətləndirmələrində dəyişikliklər, mühasibat uçotu prinsiplərində dəyişikliklər və sehvlerin düzəldilməsi arasındaki fərqləri izah edilir. Bundan əlavə, müəssiselerin uçot qiymətləndirmələri etmək üçün ölçmə üsulları və giriş məlumatlarından necə istifadə etdikləri izah edilir.

Düzəliş 1 yanvar 2023-cu il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrleri üçün qüvvəyə minir və həmin dövrə və ya həmin dövrün başlamasından sonra uçot prinsipləri və fərziyyələrdə yaranan dəyişikliklərə tətbiq edilir. Bu faktı açıqlamaqla, erkən tətbiqə icazə verilir.

Düzəlişlərin Qrupa əhəmiyyətli təsir göstərməsi gözlənilmir.

Mühasibat uçotu prinsiplərinin açıqlanması – 1 sayılı MUBS və MHBS üzrə Praktiki tövsiyələr 2-yə düzəlişlər

2021-ci ilin fevral ayında BMUSK 1 sayılı MUBS və MHBS üzrə Praktiki tövsiyələr 2 "Əhəmiyyətli mülahizələrin formalasdırılması"na düzəlişlər etmişdir. Həmin tövsiyələrdə əhəmiyyətli mülahizələrinin mühasibat uçotu prinsiplərinə tətbiq edilməsində müəssisələrə kömək etmək üçün qaydalar və nümunələr təqdim edilir. Düzəlişlərin məqsədi müəssisələr qarşısında qoyulmuş "vacib" mühasibat uçotu prinsiplərinin açıqlanmasına dair tələbin "əhəmiyyətli" mühasibat uçotu prinsiplərinin açıqlanması üzrə tələblə evez edilmesi və mühasibat uçotu prinsiplərinin açıqlanması ilə bağlı qərarlar verekən müəssisələrin əhəmiyyətli anlayışını necə tətbiq etdiklərinə dair təlimatın əlavə edilməsi vasitəsilə daha şəxəsli mühasibat uçotu prinsipləri üzrə açıqlamaların edilməsində müəssisələrə kömək etməkdir.

1 sayılı MUBS-a düzəliş 1 yanvar 2023-cu il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrleri üçün qüvvəyə minir. Erkən tətbiqə icazə verilir. Praktiki tövsiyələr 2-yə edilən düzəlişlər əhəmiyyətli anlayışının tərifinin tətbiqi ilə bağlı məcburi olmayan təlimatları təmin etdiyi üçün, bu düzəlişlər üçün qüvvəyə minmə tarixi tələb olunmur. Hal-hazırda Qrup düzəlişlərin bu konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına təsirini qiymətləndirir.

Vahid eməliyyatdan yaranan aktivlər və öhdəliklərlə bağlı təxirə salınmış vergi – 12 sayılı MUBS-a düzəlişlər

2021-ci ilin may ayında BMUSK 12 sayılı MUBS-a düzəlişlər qəbul etmişdir. Həmin düzəlişlər 12 sayılı MUBS-a uyğun illik tanınma istisnasının əhatə dairəsini daraldır, belə ki, həmin istisna artıq bərabər vergi tutulan və çıxılan müvəqqəti fərqlərə səbəb olan eməliyyatlara tətbiq edilmir.

Düzəlişlər təqdim edilən ən erkən müqayiseli dövrün əvvəlində və ya ondan sonra baş verən eməliyyatlara tətbiq etməlidir. Bundan əlavə, təqdim edilən ən erkən müqayiseli dövrün əvvəlində icarələr və lağv etmə öhdəlikləri ilə bağlı bütün çıxılan və vergi tutulan müvəqqəti fərqlər üçün təxirə salınmış vergi aktivini (kifayət qədər vergi tutulan mənfeətin mövcud olması şərti) və təxirə salınmış vergi öhdəliyini tənqimləməlidir. Hal-hazırda Qrup düzəlişlərin təsirini qiymətləndirir.

5. Segment məlumatları

Əməliyyat segmenti gəlir əldə edə bilən və ya xərc çəkə bilən, əməliyyat nəticələri Qrupun rəhbərliyi tərəfindən mütemadi nəzərdən keçirilən və fərdi maliyyə məlumatları mövcud olan biznes fəaliyyətində iştirak edən komponentdir.

Qrup öz işgüzar fəaliyyətinin vahid segment daxilində aparıldığı hesab edir və rəhbərlik işgüzar fəaliyyətini MHBS-ə uyğun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında təqdim edilən vergidən sonrakı mənfəət əsasında qiymətləndirir. Qrupun 31 dekabr 2022-ci ilde başa çatan il ərzində hər biri fərdi olaraq əldə edilmiş ümumi gəlinin 10%-dən çoxunu təşkil edən 2 müştərisi var (2021-ci il: 1 müştəri).

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

5. Segment məlumatları (davamı)

Coğrafi məlumatlar

"Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi" QSC Avropa-Qafqaz-Asiya Nəqliyyat Dəhlizində (TRACECA) birləşdirici rol oynayır, yük və səmisişlərin dəniz daşımalarını hayata keçirir, habelə neft-qaz əməliyyatları üçün texniki xidmetlər göstərir. Şirkətin fealiyyətinə təsir edə biləcək digər amil Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyənin demir yollarını birləşdirən yeni "Bakı-Tbilisi-Qars Yeni Dəmir Yolu" dəhlizi layihəsidir. Bu layihə ilə Xəzər dənizindən Avropaya Türkiye üzərindən yeni dəmir yolu dəhlizi açılır. Rəhbərlik hesab edir ki, Türkiye ilə Mərkəzi Asiya ölkələri arasında ticarətin artırması ticarət axınlarını, xüsusilə də Orta Asiyadan Türkiyəyə idxlə olunan xammalı və Türkiyənin ixrac etdiyi hazır məhsulları cəlb etmək üçün əhəmiyyətli imkanlar yaradır. Rəhbərlik Xəzər dənizi və Qara dəniz regionlarında göstərilən xidmetlərə bir-birindən birbaşa asılı olan xidmetlər kompleksi kimi yanaşır. Buna görə də rəhbərlik regional bölgündən asılı olmayaraq maliyyə məlumatlarını bütövlükdə təhlil etməye üstünlük verir.

6. Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri və məhdudlaşdırılmış pul vəsaitləri

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri və məhdudlaşdırılmış pul vəsaitləri göstərilən tarixlərdə aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	31 dekabr 2022-ci il	31 dekabr 2021-ci il
AZN ilə bank qalıqları	4,371	2,720
ABŞ dolları ilə bank qalıqları	29,043	3,422
Diger valyutalar	939	170
Cəmi pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	34,353	6,312
ƏDV depozit hesabı, AZN	406	98
Cəmi pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri və məhdudlaşdırılmış pul vəsaitləri	34,759	6,410

1 yanvar 2008-ci il tarixindən başlayaraq dövlət vergi orqanları ƏDV depozit hesablarını və bu hesablar vasitəsilə əvəzləşdirilən və hesablanan ƏDV üzrə icbari ödəmələri tətbiq etmişdir. Bu yeni vergi qanunvericiliyinə uyğun olmaq üçün Qrup ƏDV üzrə depozit hesabını açmışdır. Bu qanunvericiliyə uyğun olaraq ƏDV depozit hesabındaki qalıq vergi orqanlarına 45 gün əvvəl bildiriş göndərməklə çıxarılır.

7. Ticarət və digər debitor borcları

Ticarət və digər debitor borcları göstərilən tarixlərdə aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	31 dekabr 2022-ci il	31 dekabr 2021-ci il
Ticarət borcları	247,973	250,298
Cixılsın: GKZ	(15,515)	(7,266)
Cəmi ticarət debitor borcları	232,458	243,032
Diger debitor borcları	139	139
Cəmi ticarət və digər debitor borcları	232,597	243,171

Ticarət debitor borcları əsasən dəniz nəqliyyatı, yüklerin daşınması və Qrupun müştərilərinə göstərdiyi digər xidmətlər üzrə müştərilərdən alınacaq məbləğlərdən ibarətdir.

86,140 AZN (31 dekabr 2021-ci il: 61,351 AZN) məbləğində ticarət və digər debitor borcları əsasən ABŞ dolları və Avro olan xarici valyutalarla ifadə edilmişdir.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

7. Ticarət və digər debitor borcları (davamı)

Ticarət debitor borcları üzrə GKZ üçün ehtiyatda hərəkət aşağıdakı kimi olmuşdur:

	2022	2021
1 yanvarda (GKZ)/GKZ-nin qaytarılması	(7,266) (8,249)	(14,478) 7,212
31 dekabrda	(15,515)	(7,266)

8. Vergilər üzrə debitor borcları

Vergilər üzrə debitor borcları gələcək vergi öhdəlikləri ilə əvəzleşdirmə vasitəsilə və ya vergi orqanları tərəfindən birbaşa ödənilmiş pul vəsaitləri kimi bərpa olunur.

Vergilər üzrə debitor borcları göstərilən tarixlərdə aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	31 dekabr 2022-ci il	31 dekabr 2021-ci il
Dövlət bütçəsindən alınacaq məbləğlər Əvəzleşdirilən ƏDV	1,465 8,722	2,615 12,055
Cəmi vergilər üzrə debitor borcları	10,187	14,670

Dövlət bütçəsindən alınacaq məbləğlər il ərzində vergilər üzrə edilmiş avans ödənişləri ilə əlaqədardır. Əvəzleşdirilən ƏDV hesabat dövründə ödənilməmiş alışlar üzrə kreditor borcları ilə bağlıdır və müvafiq kréditor borcunun ödənilməsi və əlaqədar xidmətlərin göstərilməsindən sonra tələb olunacaq tikinti işləri üzrə avans ödənişin edilməsindən sonra tələb edilməlidir.

9. Avans ödənişləri

Avans ödənişləri göstərilən tarixlərdə aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	31 dekabr 2022-ci il	31 dekabr 2021-ci il
Ticarət və xidmətlər üçün qısamüddətli avans ödənişləri Gəmilərin tikintisi üçün uzunmüddətli avans ödənişləri	6,558 36,919	9,600 4,001
Cəmi avans ödənişləri	43,477	13,601

31 dekabr 2022-ci və 31 dekabr 2021-ci il tarixlərinə avans ödənişləri əsas etibarı ilə təchizatçılara gəmilərin tikintisi, xammal, ehtiyat hissələri və materiallar, avadanlıq, elekə də gəmilərin təmiri və texniki xidmətin göstərilməsi üçün edilmiş avans ödənişlərindən ibarətdir.

10. Mal-material ehtiyatları

Mal-material ehtiyatları göstərilən tarixlərdə aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	31 dekabr 2022-ci il	31 dekabr 2021-ci il
Xammal və ehtiyat hissələri	16,711	31,301
Yanacaq	8,955	7,220
Diger	10,747	7,393
Cəmi mal-material ehtiyatları	36,413	45,914

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

11. Ticarət və digər kreditor borcları və digər uzunmüddətli öhdəliklər

31 dekabr 2022-ci və 31 dekabr 2021-ci il tarixlərinə ticarət və digər kreditor borclarına əsasən təchizatçılara gəmilər üçün xammal, ehtiyat hissələri və avadanlıqların alınması və təmiri və texniki xidməti üçün ödəniləcək məbləğlərdən ibarətdir.

	31 dekabr 2022-ci il	31 dekabr 2021-ci il
Ticarət kreditor borcları	20,311	49,977
Cəmi maliyyə kreditor borcları:	<u>20,311</u>	<u>49,977</u>
İşçilər qarşısında cari öhdəliklər	17,589	19,439
Cəmi ticarət və digər kreditor borcları	<u>37,900</u>	<u>69,416</u>

4,769 AZN (31 dekabr 2021-ci il: 49,157 AZN) məbləğində maliyyə kreditor borcları xarici valyuta ilə (əsas etibarı ilə ABŞ dolları və avro ilə) ifadə edilmişdir.

31 dekabr 2022-ci il tarixinə işçilərə ödəniləcək məbləğlərə 1,023 AZN (31 dekabr 2021-ci il: 1,018 AZN) məbləğində emek qabiliyyətinin itirilmesi ilə bağlı ödənişlər üzrə öhdəliklərin cari hissəsi daxil olmuşdur. 4,806 AZN (31 dekabr 2021-ci il: 5,576 AZN) məbləğində emek qabiliyyətinin itirilmesi ilə bağlı ödənişlər üzrə öhdəliklər digər uzunmüddətli öhdəliyə daxil edilmişdir.

Emek qabiliyyətinin itirilmesi ilə bağlı ödənişlər üzrə öhdəliklər

	2022	2021
1 yanварda balans dəyeri	6,594	7,305
Istifadə	(2,490)	(2,152)
Cari dəyer diskontunun qaytarılması	423	395
Əlavələr	2,924	566
Dəyişikliyin texminlərə təsiri	<u>(1,622)</u>	<u>480</u>
31 dekabrda balans dəyeri	5,829	6,594

Bunlardan:

Cari	1,023	1,018
Uzunmüddətli	4,806	5,576

Qrup öz işçilərinə işlədikləri müddətdə onların sağlamlığına dəyən zərəri köməksəsi etmək, habelə işdə hełak olmuş işçilərin ailələrinə köməksəsi etmək öhdəliyinə malikdir. Qrup 31 dekabr 2022-ci il və 31 dekabr 2021-ci il tarixlərinə müvafiq olaraq 10.1% və 6.42% diskont dərəcəsindən istifadə etməklə işçilərə xəsərat üçün ödənişlərin diskontlaşdırılmış dəyerini hesablamışdır. Xəsərat almış işçilərə ömürlük ödənişlərin hesablanması məqsədilə Qrup kişilər və qadınlar üçün gözlənilən ömr müddətini müvafiq olaraq 71 və 77 yaş kimi qiymətləndirmiştir. Hesablamada istifadə edilmiş texminin ədilən uçot dərəcəsi rəhberliyin texminindən 1. faiz yüksək/aşağı olsaydı, emek qabiliyyətinin itirilmesi ilə bağlı ödəniş üzrə öhdəliyin balans dəyeri müvafiq olaraq 1,040 AZN az / 204 AZN yüksək olardı.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

12. Kreditlər

31 dekabr 2022-ci və 31 dekabr 2021-ci il tarixlərinə Qrupun qısamüddətli kreditləri aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

Vəsaitlər	Faiz dərəcəsi	Ödəniş tarixi	31 dekabr 2022-ci il tarixinə qalıq	31 dekabr 2021-ci il tarixinə qalıq
AZN ilə qısamüddətli borc öhdəlikləri	3.65%	dekabr 2023-cü il	264	318
Uzunmüddətli kreditlərin cari hissəsi			4,235	4,235
Cəmi qısamüddətli kreditlər və uzunmüddətli kreditlərin cari hissəsi			4,499	4,553

31 dekabr 2022-ci və 31 dekabr 2021-ci il tarixlərinə Qrupun uzunmüddətli kreditləri aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

Vəsaitlər	Faiz dərəcəsi	Ödəniş tarixi	31 dekabr 2022-ci il tarixinə qalıq		31 dekabr 2021-ci il tarixinə qalıq	
			Uzunmüddətli hissəsi	Cari hissəsi	Uzunmüddətli hissəsi	Cari hissəsi
42 milyon AZN Cəmi uzunmüddətli kreditləri	3.65%	avqust 2024	4,235	4,235	8,469	4,235
			4,235	4,235	8,469	4,235

13. Gəmlər, əsas vəsaitlər

Gəmilərin, əsas vəsaitlərin batans dəyərində hərəkət aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Binalar ve tükilər	Məşin və avadanlıqlar	Gəmiler və liman ayadanlıqları	Nedliyat vasitələri, məbel və digər	Tamamlanmamış tikinti	Cəmi
İlkin dəyər						
1 yanvar 2021-ci il	104,649	32,873	1,420,936	30,780	233,164	1,822,402
Əlavələr	45	1,056	78	5,241	82,120	88,540
Silinmələr	(12)	(294)	(27,673)	(729)	(83)	(28,791)
Köçürmələr	41,876	2	80,346	837	(123,061)	-
31 dekabr 2021-ci il	146,558	33,637	1,473,687	36,129	192,140	1,882,151
Əlavələr	3	1,844	27	1,641	103,685	107,200
Silinmələr	(1)	(1,802)	-	(526)	-	(2,329)
Köçürmələr	-	-	167,656	-	(167,656)	-
31 dekabr 2022-ci il	146,560	33,679	1,641,370	37,244	128,169	1,987,022
Köhnəlmə						
1 yanvar 2021-ci il	(31,009)	(22,841)	(804,791)	(21,923)	-	(880,564)
II üzrə köhnəlmə xərci	(5,125)	(3,103)	(68,132)	(2,449)	-	(78,809)
Silinmələr	2	288	27,599	458	-	28,347
31 dekabr 2021-ci il	(36,132)	(25,656)	(845,324)	(23,914)	-	(931,026)
II üzrə köhnəlmə xərci	(5,791)	(2,978)	(82,373)	(2,744)	-	(93,886)
Silinmələr	-	1,653	-	501	-	2,154
31 dekabr 2022-ci il	(41,923)	(26,981)	(927,697)	(26,157)	-	(1,022,758)
Xalis balans dəyəri						
1 yanvar 2021-ci il	73,640	10,032	616,145	8,857	233,164	941,838
31 dekabr 2021-ci il	110,426	7,981	628,363	12,215	192,140	951,125
31 dekabr 2022-ci il	104,637	6,698	713,673	11,087	128,169	964,264

(Xüsusi göstərilmiş həllar istisna olmaqla məbləğlər min Azerbaycan manatı ilə təqdim edilir)

14. İstifadə hüququ olan aktivlər və icarə öhdəlikləri

Qrup icarəçi qismində

Qrupun Qara Dəniz bölgəsində fəaliyyət göstəren iki tanker üzrə icarə müqaviləsi vardır. Tankerlər üzrə müqavilələr beyrboat çarter razılıqlarıdır. Qrup rəhbərliyinin bu gəmilərin icarəyə götürülməsi ilə bağlı uzunmüddətli niyyətləri vardır. 2021-ci ildə Qrup 2 tankerin icarə müddətini yenidən qiymətləndirmiş və Qrupun Qara dəniz regionundakı əməliyyatlarının genişləndirilməsi ilə bağlı uzunmüddətli strategiyasını nəzəre alaraq, 31 dekabr 2021-ci il tarixinə rəhbərliyin ən yaxşı texmini beş il olmuşdur. Müvafiq olaraq, əməliyyatların genişləndirilməsinin təsiri ödəniş sxemində dəyişikliklərin təsirində öz əksini tapmışdır. 31 dekabr 2022-ci il tarixinə icarəyə götürülmüş gəmilərlə bağlı rəhbərliyin ən yaxşı texmini dörd il olmuşdur. Qrupun bu icarələr üzrə öhdəlikləri icaredarın icarəyə götürülmüş aktivlər üzərində mülkiyyət hüququ ilə təmin edilir. 31 dekabr 2022-ci il tarixinə icarə öhdəliyinin hesablanması üçün istifadə edilən artan faiz dərecəsi 2,54% (31 dekabr 2021-ci il: 2,54%) təşkil etmişdir.

Aşağıda tanınmış istifadə hüququ olan aktivin balans dəyərləri və dövr ərzində hərəkət haqqında məlumatlar təqdim edilir:

	Gəmilər və liman qurğuları
İstifadə hüququ olan aktivlər	
1 yanvar 2021-ci il	2,286
Ödəniş sxemində dəyişikliyin təsiri	11,441
Köhnəlmə xərci	(2,286)
1 yanvar 2022-ci il	11,441
Köhnəlmə xərci	(2,288)
31 dekabr 2022-ci il	9,153

Aşağıda icarə öhdəliklərin balans dəyərləri və dövr ərzində hərəkət haqqında məlumatlar təqdim edilir:

	2022	2021
İcarə öhdəlikləri		
1 yanvar	23,024	13,204
Ödəmə cədvəlində dəyişikliyin təsiri	-	11,441
Yığılmış faiz	351	628
Ödəniş	(12,984)	(2,249)
31 dekabr	10,391	23,024
<i>Bunlardan:</i>		
Cari	2,594	13,824
Uzunmüddətli	7,797	9,200

15. Səhm kapitalı və əlavə ödənilmiş kapital

Səhm kapitalı

31 dekabr 2022-ci və 2021-ci il tarixlərinə Şirkət nominal dəyəri 1 Azerbaycan Manatı olan 440,050,998 sayda səhmin buraxılmasını təsdiqləmiş və Qrupun yeganə və yekun səhmdarı olan Azərbaycan Respublikasının Hökuməti tərəfindən buraxılmışdır.

Əlavə ödənilmiş kapital

2022-ci ildə Qrupun əlavə ödənilmiş kapitalında 30,000 AZN (2021-ci il: 9,100 AZN) məbləğində artım pul vəsaiti formasında köçürülmüşdür. Bu məbləğ nizamname kapitalında qeydə alınmayan dövlət ayırmalarını eks etdirir.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

16. Gelirlərin kateqoriyalar üzrə təhlili

	2022	2021
Gelirlər	508,341	391,350
İcarə geliri	61,730	67,783
Cəmi gelirlər	570,071	459,133

İcarə geliri beyrboat və qismən taym-çarter müqavilələrindən əldə edilən gelirlərdən ibarətdir. Gelirlərə yük və sənişin daşımaları, texniki xidmət və logistika xidmətləri daxildir. 31 dekabr 2022-ci və 2021-ci il tarixlərində başa çatan illər üzrə gelirlər aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	2021	2020
Dəniz naqliyyatı xidməti	249,120	201,700
Yük və sənişin daşımaları	250,336	179,966
Logistika xidmətləri	1,147	3,705
Diger gelirlər	7,738	5,979
Cəmi	508,341	391,350

17. Xərclərin xüsusiyyətinə görə təhlili

31 dekabr 2022-ci və 31 dekabr 2021-ci il tarixlərində başa çatan illər üzrə satışların maya dəyəri, sosial, ümumi və inzibati xərclər və digər əməliyyat xərcləri aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	2022	2021
Əmək haqqı və sosial müdafiə xərcləri	175,703	146,773
Gəmilərin, əsas vəsaitlərin, icarəyə götürülmüş aktivlərin amortizasiyası (Qeyd 13 və Qeyd 14)	96,174	81,095
Istifadə edilən xammal və materiallar	82,806	72,127
Liman haqları	33,209	30,803
Təmir və texniki xidmet xərcləri	33,012	21,973
Mənfeet vergisi istisna olmaqla digər vergilər	6,530	12,458
Yemek xərcləri	16,374	11,429
Üzüçü heyətin üzvlərinin sutkalıq yol xərcləri	10,484	8,697
Şiğorta xərcləri	6,147	6,697
Mal-material üzrə ehtiyatda dəyişiklik	(1,282)	6,171
Kommunal xərclər	4,901	4,784
Logistika xərcləri	1,276	3,427
Gəmilərin qeydiyyatı xərcləri	3,818	2,851
Agentlik və broker xidmətləri üçün xərclər	4,740	2,412
Dənizçilərin mənzillə təmin olunması xərcləri	3,754	934
Qeyri-maddi aktivlərin amortizasiyası	887	818
Əvəzi ödənilən xərclər	6,927	660
İcarə xərcləri	257	422
Ezamiyyə xərcləri	317	247
GKZ/(GKZ-nin qaytarılması)	8,249	(7,212)
Diger	14,316	4,217
Cəmi satışların maya dəyəri, sosial, ümumi, inzibati və digər əməliyyat xərcləri	508,599	411,783

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

18. Əlaqəli təreflərlə qalıqlar və əməliyyatlar

Baş rəhbərliyə ödənişlər

Qrupun baş rəhbərliyinə Qrupun sədri və altı müavini daxildir. Qrupun baş rəhbərliyinin bütün üzvləri Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən teyin edilir. Baş rəhbərliyin üzvləri təsdiqlənmiş əmək haqqı cədveline uyğun olaraq Qrup tərəfindən əmək haqqı və mükafatlarla təmin edilir. 2022-ci il ərzində baş rəhbərliyə cəmi ödənişlər 685 AZN (2021-ci il: 634 AZN) təşkil etmişdir.

Qrupun əhəmiyyətli əməliyyatlar apardığı və ya əhəmiyyətli qalıqlara malik olduğu əlaqəli təreflərlə münasibətlər aşağıda göstərilir.

31 dekabr 2022-ci və 31 dekabr 2021-ci il tarixlərinə Qrupun əlaqəli təreflərlə əməliyyatlar üzrə qalıqları aşağıda eks etdirilir:

	Dövlət və onun nezarətində olan müəssisələr 31 dekabr 2022-ci il	Dövlət və onun nezarətində olan müəssisələr 31 dekabr 2021-ci il
Ticarət və digər debitor borçları	203,539	221,524
GKZ	(10,038)	(4,844)
Qısamüddətli avans ödənişləri	462	936
Uzunmüddətli avans ödənişləri	31,895	1,826
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri və məhdudiyyət qoyulmuş pul vəsaitləri	32,264	4,606
Uzunmüddətli kredit	(4,235)	(8,469)
Qısamüddətli kredit və uzunmüddətli kreditin cari hissəsi	(4,499)	(4,553)
Ticarət və digər kreditor borçları	(13,103)	(26,896)

31 dekabr 2022-ci və 2021-ci il tarixlərinə əlaqəli təreflərlə əməliyyatlar aşağıda eks etdirilir:

	Dövlət və onun nezarətində olan müəssisələr 31 dekabr 2022-ci il	Dövlət və onun nezarətində olan müəssisələr 31 dekabr 2021-ci il
Yük və sənəsin daşıması xidmətləri	82,694	44,777
Dəniz naqliyyatı xidmətləri	226,754	180,292
Digər əməliyyat geliri	5,976	5,351
Temir və texniki xidmət xərcləri	(1,706)	(459)
Kommunal xərclər	(3,221)	(2,108)
Port xərcləri	(12,430)	(4,458)
Maliyyə xərci	(448)	(712)
Digər xərclər	(13,711)	(5,250)

Əlaqəli təreflərlə əməliyyatların şərtləri

Əlaqəli təreflərə əsas satışlar və əlaqəli təreflərdən əsas alışlar bazar qiymətləri ilə aparılır. Ilin sonuna ödənilmemiş qalıqlar təminatsızdır və hesablaşmalar naqd şəkildə aparılır. Əlaqəli təreflər üzrə debitor və kreditor borçları üçün zəmanətlər olmamışdır.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbleğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

19. Vergilər üzrə kreditor borcları

Vergiler üzrə kreditor borcları aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	31 dekabr 2022-ci il	31 dekabr 2021-ci il
Mənfəət vergisi üzrə ödəniləcək məbleğlər	11,102	7,140
Cəmi mənfəət vergisi üzrə ödəniləcək məbleğlər	11,102	7,140
ƏDV üzrə kreditor borcları:		
Hesablanmış ƏDV	49	3,104
Sosial siyortası üzrə ayırmalar	31,756	34,014
Vergi cərimələri və xərcləri	4,454	3,607
Diger	298	6,233
Cəmi digər ödəniləcək vergilar	1,451	2,275
Cəmi ödəniləcək vergiler	38,008	49,233
Cəmi ödəniləcək vergiler	49,110	56,373

Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsinə əsasən, 1 yanvar 2021-ci il tarixindən etibarən, ƏDV-nin tanınması məqsədilə malların, işlərin və xidmətlərin satışı müştərilərdən ödənişlər alındıqdan sonra tanınır. Hesablanmış ƏDV hesabat dövründə ödənilməmiş satılmış mallar, işlər, xidmətlərə görə debitor borclarına aiddir.

20. Mənfəət vergisi

Mənfəət vergisi aşağıdakılardan ibarətdir:

	2022	2021
Cari mənfəət vergisi xərci	19,357	13,549
Təxira salınmış vergi xərci	7,275	1,214
31 dekabr tarixində başa çatan il üzrə mənfəət vergisi xərci	26,632	14,763

Gözlənilən və faktiki vergi xərclərinin üzləşdirilməsi aşağıda göstərilir:

	2022	2021
Mənfəət vergisindən əvvəl mənfəət	(92,073)	(66,555)
Qanunvericiliklə müəyyən edilmiş 20 faiz vergi dərəcəsinə əsasən nəzəri vergi xərci	18,415	13,311
Gəlirdən çıxılmayan xərclərin vergi effekti	8,038	6,088
Əvvəller tanınmamış təxira salınmış vergi aktivinin istifadəsi	-	(9,645)
Tanınmamış müvəqqəti ferqlər	825	882
Vergidən azad edilən zərər	751	2,451
Diger	(1,397)	1,676
Mənfəət və ya zərərdə tanınmış mənfəət vergisi xərci	26,632	14,763

Gəlirdən çıxılmayan xərclər əsasən sosial və işçilərlə bağlı xərclərdən, habelə Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsinə əsasən, dövlət tərəfindən maliyyələşdirilən aktivlərin köhnəlmə xərclərinin 60 faizindən ibarətdir.

(Xüsusi göstərilmiş həllar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

20. Mənfəət vergisi (davamı)

MHBS və qüvvədə olan yerli vergi qanunvericiliyi arasında fərqlər maliyyə hesabatlarının hazırlanması məqsədləri üçün aktivlərin və öhdəliklərin balans dəyeri və onların vergi əsasları arasında müvəqqəti fərqlərə səbəb olmuşdur. Bu müvəqqəti fərqlər üzrə hərəkətlərin vergi effekti aşağıda göstərilir:

	Konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və diger ümumi gəlir hesabatında müvəqqəti fərqlərin yaranması və qaytarılması	31 dekabr 2021-ci il	31 dekabr 2022-ci il
Gelirdən çıxılan / (vergi tutulan) müvəqqəti fərqlərin vergiye təsiri			
Istifadə hüququ olan aktiv	2,288	(457)	1,831
Gəmilər, əsas vəsaitlər	34,147	7,153	41,300
Mal-material ehtiyatları	(1,244)	249	(995)
Ticaret və digər debitör borcları	(2,225)	(960)	(3,185)
Cari icarə öhdəlikləri	(2,765)	2,246	(519)
Ticaret və digər kreditör borcları	(1,726)	(1,011)	(2,737)
Qısamüddətli və uzunmüddətli avans ödəmələri	(13)	–	(13)
Uzunmüddətli kredit	226	(226)	–
Uzunmüddətli icarə öhdəlikləri	(1,840)	281	(1,559)
Təxirə salınmış vergi öhdəlikləri	26,848	7,275	34,123
 Gelirdən çıxılan / (vergi tutulan) müvəqqəti fərqlərin vergiye təsiri			
Istifadə hüququ olan aktiv	457	1,831	2,288
Gəmilər, əsas vəsaitlər	34,795	(648)	34,147
Mal-material ehtiyatları	(1,194)	(50)	(1,244)
Ticaret və digər debitör borcları	(3,548)	1,323	(2,225)
Cari icarə öhdəlikləri	(2,641)	(124)	(2,765)
Ticaret və digər kreditör borcları	(2,149)	423	(1,726)
Qısamüddətli və uzunmüddətli avans ödəmələri	(86)	73	(13)
Uzunmüddətli kredit	–	226	226
Uzunmüddətli icarə öhdəlikləri	–	(1,840)	(1,840)
Təxirə salınmış vergi öhdəlikləri	25,634	1,214	26,848

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

21. Digər əməliyyat gəlirləri

Digər əməliyyat gəlirləri aşağıdakılardan ibarətdir:

	2022	2021
Digər malların ve göstərilmiş xidmətlərin satışı	12,363	2,939
Alyans razılışmasından gəlir	10,480	10,285
Digər	9,984	8,533
Cəmi müqavilələrdən digər əməliyyat gəliri	32,827	21,757

Müttefiqlik sazişindən eldə edilən gəlir Azərbaycan Respublikasında və Xəzər dənizi regionunda fealiyyət göstərən neft şirkətlərinə dənizdə dəstək xidmətlərinin göstərilməsindən eldə edilən gəlirlərdən ibarətdir.

22. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi

Maliyyə riski amilləri

Qrupun müvafiq bacarıq, təcrübə və səlahiyyətləri olan rəhbərliyi risklərin idarə edilməsinə nəzəret edir və Qrupun ümumi vəziyyəti üzrə müntəzəm monitoringi heyata keçirir. Risklərin idarə edilməsi üzrə bu proses Qrup üçün çox önemlidir və Qrupda çalışan aparıcı mütəxəssislər vəzifelərinə uyğun risk həcmində görə məsuliyyət daşıyırlar.

Qrupun əsas maliyyə öhdəlikləri ticarət kreditor borçları, qısamüddətli və uzunmüddətli kreditlərdən ibarətdir. Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, məhdudiyyət qoyulmuş pul vəsaitləri, ticarət və digər debitor borçları Qrupun əsas maliyyə aktivləridir. Həm əsas maliyyə öhdəlikləri, həm də maliyyə aktivləri birbaşa Qrupun əməliyyatlarından irəli gəlir.

Fəaliyyətin adı gedişində Qrup kredit, lикvidlik və bazar risklərinə məruz qalır. Bazar riski alınan və satılan malların dəyişken qiymətləri, digər xəmmalların qiymətləri, vəlvuta məzənnələri və faiz dərəcələri dəyişmələri neticəsində yaranır. Bazar qiymətlərindəki bu cür dəyişikliklər, həcmindən asılı olaraq, Qrupun maliyyə vəziyyətinin dəyişməsinə səbəb ola bilər. Qrupun ümumi risk idarəetmə programı maliyyə bazarlarının qeyri-müəyyənliliklərini ehətə edir və Qrupun maliyyə fəaliyyətinə potensial menfi təsiri azaltmayı nəzərdə tutur. Maliyyə nəticələrinə təsir edə bilən müxtəlif risklərin seməralı şəkildə idarə edilməsi üçün Qrupun əsas strategiyası güclü maliyyə mövqeyinin qorunub saxlanmasıdan ibarətdir. İdarəetmə üzrə müəyyən edilmiş rəsmi prosedurlarına uyğun olaraq Qrupun rəhbərliyi maliyyə risklərini cari bazar mövqeyinə istinadən müəyyən edir və qiymətləndirir.

Bazar riski

Qrup bazar risklərinə məruz qalır. Bazar riskləri ümumi və xüsusi bazar hərəkətlərinin təsirinə məruz qalan i) xarici vəlvuta; ii) faiz hesablanan aktivlər və öhdəliklərin açıq mövqelərindən irəli gəlir. Rəhbərlik qəbul edilə bilən riskin dəyəri üzrə limitlər müəyyən edir və bunların üzərində müntəzəm monitorinq aparır. Bununla bərabər, bu yanaşmadan istifadə dəha əhəmiyyətli bazar hərəkətləri olanda bu limitlərdən kənara çıxan zərərlərin qarşısını alır.

i) Xarici vəlvuta riski

Qrup fəaliyyətin adı gedişində müxtəlif xarici vəlvuta üzrə məzənnə riskine (əsas etibarı ilə ABŞ dolları ilə əlaqədar) məruz qalır. Xarici vəlvuta üzrə məzənnə riskləri əsasən gələcək kommersiya əməliyyatlarından, aktiv və öhdəliklər funksional vəlvutadan fərqli vəlvutada ifadə edildikdə, üçota alınmış aktiv və öhdəliklərdən yaranır.

Qrupun xarici müştərilər və təchizatçılarla olan borc öhdəliklərinin və satışlarının eksəriyəti ABŞ dolları ilə ifadə edilir. 31 dekabr 2022-ci və 2021-ci il tarixlerində başa çatan illər ərzində Azərbaycan Manatının ABŞ dolları və digər önemli vəlvutalara qarşı əhəmiyyətli devalvasiyası olmamışdır. Rəhbərlik Qrupun xarici vəlvuta riskini heçləmirdi.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azerbaycan manatı ilə təqdim edilir)

22. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)

Bazar riski (davamı)

Bütün digər dəyişenlərin sabit qalması şərti ilə, Qrupun vergidən sonra mənfəətinin ABŞ dolları, Avro üzrə məzənnələrdəki mümkün dəyişikliklərə qarşı həssaslıq təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir. Qrupun kapital balansına əhəmiyyətli təsir göstərilmir:

	Məzənnənin dəyişməsi (+/-)	2022-ci ilin vergidən sonrakı mənfəətənə təsir	Məzənnənin dəyişməsi (+/-)	2021-ci ilin vergidən sonrakı mənfəətənə təsir
ABŞ dollar/AZN	20.00%/-3.00%	22,107/(3,316)	20.00%/-3.00%	3,091/(464)
AVRO/AZN	21.00%/-9.00%	.85/(36)	21.00%/-9.00%	(203)/87

i) Faiz dərəcəsi riski.

Qrup dəyişkən faiz dərəcəli maliyyə öhdəlikləri üzrə faiz dərəcəsi riskine məruz qalır. Bu riskin azaldılması məqsədilə Qrupun rəhbərliyi cari faiz dərəcəsinin müntəzəm təhlilini aparır və bu təhlildən asılı olaraq rəhbərlik maliyyəleşməni sabit və ya dəyişkən dərəcə əsasında eldə edilməsinin daha əlverişli olub-olmamasına dair qərarı qəbul edir. Cari bazarda sabit və ya dəyişkən faiz dərəcəsi ilə baş vermiş dəyişiklik əhəmiyyətli hesab edildiyi təqdirdə rəhbərlik müəyyən borcun daha əlverişli faiz dərəcəsi ilə yenidən maliyyələşdirmesini nəzərdən keçirə bilər.

Faiz dərəcələrində dəyişikliklər əsasən borc öhdəliklərinin ədaləti dəyərinə (sabit faizli borclar) və ya gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətinə (dəyişkən faizli borclar) təsir edir. Rəhbərlik Qrupun risklərinin sabit və ya dəyişkən faiz dərəcələri üzrə təsirini müəyyən etmek üçün rəsmi siyasetə malik deyil. Lakin, yeni borc öhdəliklərinin calb edilməsi zamanı rəhbərlik ödəniş tarixinədək göznlənilən müddət ərzində həmin borc öhdəlikləri üzrə sabit və ya dəyişkən faiz dərəcələrindən hansının daha əlverişli olacaqına dair qərar qəbul etmək üçün öz mülahizələrindən istifadə edir.

31 dekabr 2022-ci və 2021-ci il tarixlərinə Qrupun əhəmiyyətli dərəcədə dəyişən faiz dərəcəsi riskine məruz qalan faiz hesablanmış öhdəlikləri və aktivləri olmamışdır.

Kredit riski və kredit risklərinin konsekrasiyası

Kredit riski qarşı tərəfin müqavilə üzrə öhdəliklərini yerinə yetirə bilmədiyi təqdirdə Qrupa dəyə bilecek potensial maliyyə zərəridir.

Qrupun kredit riskinə məruz qalan maliyyə aletləri ilk növbədə pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri və ticarət debitor borclarından ibarətdir.

Qrup pul vəsaitlərini Azerbaycan Respublikasında tanınmış maliyyə təşkilatlarında saxlayır. Qrupun pul vəsaitləri əsasən Azerbaycan Hökumətinin nəzarətində olan Azerbaycan Beynəlxalq Bankında ("ABB") yerləşdirilir. 31 dekabr 2022-ci il tarixinə ABB-də saxlanılan pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri 31,992 AZN (31 dekabr 2021-ci il: 4,508 AZN) təşkil etmişdir. Qrup hesablarının olduğu bankların statusuna daim nəzarət edir.

Qrupun məruz qaldığı kredit riskinin maksimum dərəcəsi konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda maliyyə aktivlərinin balans dəyəri üzrə eks etdirilir və aşağıdakı cədvəldə aktivlərin kateqoriyalarına görə təsnifləşdirilir:

	31 dekabr 2022-ci il	31 dekabr 2021-ci il
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri (Qeyd 6)	34,353	6,312
Ticarət və digər debitor borcları, xalis (Qeyd 7)	232,597	243,171
Cəmi maksimal kredit riski	266,950	249,483

22. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)

Ticarət debitor borcları

Müştərinin kredit riski Qrupun müştərinin kredit riskinin idarə edilməsinə dair təsis edilmiş siyaseti, prosedurları və nəzarət sistemine uyğun olaraq hər bir təsərrüfat bölməsi tərəfindən idarə edilir. Müştərinin kreditinin keyfiyyəti geniş kredit reytinqi cədvəli əsasında qiymətləndirilir və həmin qiymətləndirməyə uyğun olaraq fərdi kredit limitləri müəyyən edilir.

Hər hesabat tarixində gözlənilən kredit zərərlərini ölçmək üçün ehtiyat matrisi istifadə etməkəs qiymətləndirmə təhlili aparılır. Ehtiyat dərəcələri oxşar zərər sxemləri olan (məsələn, coğrafi baxımdan, məhsul növü, müştərinin növü və reytinqi, akkreditiv və ya digər kredit şıqortası növü ilə əhatə) müxtəlif müştəri seqməntlərinin qruplaşmasına görə keçmiş günlərin sayına əsaslanır. Hesablama mümkinlük baxımdan ölçülmüş nəticələri, pulların vaxt dəyərini və hesabat tarixində keçmiş hadisələr haqqında mövcud olan əsaslı və təsdiqlənə bilən məlumatla, cari şəraitləri və gələcək iqtisadi şəraitlərin proqnozlarını ekseltidir. Hesabat tarixində kredit riskinin maksimal həcmi aşağıdakı cədvəldə göstərilən hər bir maliyyə aktivləri sinfinin balans dəyeridir.

31 dekabr 2022-ci və 31 dekabr 2021-ci il tarixlərinə gözlənilən kredit zərəri üzrə ehtiyat müştərilərdən alınacaq debitor borclar üzrə aşağıdakı kimi müəyyən edilmişdir:

31 dekabr 2022-ci il	30 günədək vaxtı keçmiş	30-60 gün vaxtı keçmiş	61-90 gün vaxtı keçmiş	91-360 gün vaxtı keçmiş	360 gündən çox vaxtı keçmiş	Cəmi
Ticarət debitor borclarının ümumi balans dəyəri Çıxılsın: GKZ	72,176 (4,234)	19,095 (887)	19,058 (1,096)	131,612 (7,189)	6,032 (2,109)	247,973 (15,515)
Xalis ticarət debitor borcları	67,942	18,208	17,962	124,423	3,923	232,458

31 dekabr 2021-ci il	30 günədək vaxtı keçmiş	30-60 gün vaxtı keçmiş	61-90 gün vaxtı keçmiş	91-360 gün vaxtı keçmiş	360 gündən çox vaxtı keçmiş	Cəmi
Ticarət debitor borclarının ümumi balans dəyəri Çıxılsın: GKZ üzrə ehtiyat	79,003 (2,068)	18,769 (967)	18,732 (922)	127,915 (2,329)	5,879 (980)	250,298 (7,266)
Xalis ticarət debitor borcları	76,935	17,802	17,810	125,586	4,899	243,032

Qrup qəbul etdiyi kredit riskinin seviyyələrini bir qarşı təraf və ya qarşı təreflər qrupu üzrə risk həcmilərinə limit qoymaqla strukturlaşdırır. Bu risklər hər il və ya daha tez-tez təhlil edilir. Kateqoriyalara görə kredit riskinin seviyyəsi üzrə limitlər rəhbərlik tərəfindən hər il təsdiq edilir.

Maliyyə aktivlərinin kredit keyfiyyətini qiymətləndirərkən, Qrup qarşı tərefin xüsusiyyətini, keçmiş dövrlər üzrə məlumatı, eləcə də defolt dərəcələri haqqında məlumatı və kredit keyfiyyətini qiymətləndirmək üçün istifadə edilə bilən digər mövcud məlumatları nézərə alır.

Debitor borcları əsasən yerli bazarda fəaliyyət göstərən iri müştərilərdən dəniz nəqliyyatı xidməti və daşımaya xidmətləri üzrə debitor borclarından ibarətdir. Qrupun debitor borclarından irəli gələn kredit riski daha sonra müştərilərin krediti ödəmək qabiliyyətini daim izləməklə azaldılır.

Likvidlik riski

Likvidlik riski Qrupun ödəmə vaxtı çatmış maliyyə öhdəliklərinin yerinə yetirə bilməyəcəyi təqdirdə yaranan riskdir. Likvidliyin idarə edilməsinə Qrupun yanaşması həm adı, həm də qeyri-standart şəraitda, məqbul olmayan zərər çekmədən və ya Qrupun nüfuzuna ziyan vurmadan, öhdəlikləri yerinə yetirməli olunda kifayət qədər likvidliyi təmin etməkdən ibarətdir. Likvidlik riskini idarə etdərkən Qrup kifayət qədər puf ehtiyatları və borç öhdəlikləri saxlayır, proqnozlaşdırılmış və faktiki pul vəsaitlərinin hərəketinə davamlı olaraq nəzarət edir.

22. Maliyyə risklerinin idarə edilməsi (davamı)

Likvidlik rıski (davamı)

Likvidlik riskinin düzgün idarə olunması funksiyasına kifayət qədər dövriyyə kapitalının saxlanması və bazar mövqelerinin bağlanma bilməsi daxildir. Rəhbərlik, Qrupun likvidlik ehtiyatı üzrə davamlı proqnozlara göznlənilən pul vesaitlərinin hərəketinə əsasən nəzarət edir.

Qrupun bütün maliyyə öhdəlikleri, qeyri-törəmə maliyyə alətlərindən ibarətdir. Aşağıdakı cədvəldə Qrupun maliyyə öhdəlikleri konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat tarixindən müqavilədə nəzərdə tutulan ödəmə tarixinədək qalan dövr üzrə müvafiq ödəmə müddətlərinə görə təsnifləşdirilir. Cədvəldə göstərilən məbleğlər müqavilədə nəzərdə tutulan diskont edilməmiş pul vesaitlərinin hərəketini eks etdirir. Diskontlaşmanın təsiri ehemmiyyətli olmadığı üçün 12 ay ərzində ödənilməli olan qalıqlar təxminən onların balans dəyerinə bərabərdir.

31 dekabr 2022-ci il və 31 dekabr 2021-ci il tarixlərinə maliyyə öhdəliklerinin ödəmə müddətlərinə görə təhlili aşağıda göstərilir:

31 dekabr 2022-ci il	Qeydlər	3 ayadək	3-12 ay	1-5 il	5 ildən çox	Cəmi
Ticarət kreditor borcları	11	20,311	—	—	—	20,311
Kreditlər		2,276	2,233	4,351	—	8,860
Cəmi diskont edilməmiş maliyyə öhdəlikləri		22,587	2,233	4,351	—	29,171
31 dekabr 2021-ci il	Qeydlər	3 ayadək	3-12 ay	1-5 il	5 ildən çox	Cəmi
Ticarət kreditor borcları	11	49,977	—	—	—	49,977
Kreditlər		2,175	2,311	8,856	—	13,342
Cəmi diskont edilməmiş maliyyə öhdəlikləri		52,152	2,311	8,856	—	63,319

Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyeri

Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklerinin ədalətli dəyeri alətin könüllü təreflər arasında məcburi və ya lağv etmə satışı olmayan cari eməliyyatlar zamanı mübadilə edilə bildiyi məbleğlə daxil edilir. Maliyyə alətlərinin təxmin edilən ədalətli dəyeri Qrup tərəfindən mövcud bazar məlumatlarından (əgər mövcud olarsa) və müvafiq qiymətləndirmə metodlarından istifadə etməklə müəyyən edilmişdir. Lakin, təxmin edilən ədalətli dəyerin müəyyən edilməsi üçün bazar məlumatlarını şəhər edərkən peşəkar mülahizələr irəli sürmek vacibdir. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyerini müəyyən edərkən rəhbərlik bütün mövcud bazar məlumatlarından istifadə edir.

Aşağıdakı cədvəldə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında eks etdirilmiş maliyyə alətləri balans dəyerləri və ədalətli dəyer sınıfları üzrə müqayisə edilir:

	31 dekabr 2022-ci il	Balans dəyerləri	Ədalətli dəyerlər
Pul vesaitləri və pul vesaitlərinin ekvivalentləri (Qeyd 6)		34,353	34,353
Cəmi maliyyə debitor borcları (Qeyd 7)		232,458	232,458
Cəmi maliyyə aktivləri		266,811	266,811
Cəmi maliyyə kreditor borcları (Qeyd 11)		20,311	20,311
Qısamüddətli kreditlər və uzunmüddətli kreditin cari hissəsi (Qeyd 12)		4,499	4,499
Üzünmüddətli kredit (Qeyd 12)		4,235	4,029
Cəmi maliyyə öhdəlikləri		29,045	28,839

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

22. Maliyyə risklerinin idarə edilməsi (davamı)

Maliyyə alətlərinin ədaletli dəyeri (davamı)

	31 dekabr 2021-ci il	
	Balans dəyeri	Ədaletli dəyer
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri (Qeyd 6)	6,312	6,312
Cəmi maliyyə debitor borcları (Qeyd 7)	243,032	243,032
Cəmi maliyyə aktivləri	249,344	249,344
Cəmi maliyyə kreditor borcları (Qeyd 11)	49,977	49,977
Qısamüddətli kreditlər və uzunmüddətli kreditin cari hissəsi (Qeyd 12)	4,553	4,553
Uzunmüddətli kredit (Qeyd 12)	8,469	7,531
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	62,999	62,061

Ədaletli dəyerlər qiymətləndirilərkən, aşağıdakı metod və fərziyyələr istifadə edilmişdir:

- i) Qısamüddətli maliyyə aktivləri və öhdəlikləri, əsas etibarı ilə bu alətlərin qısamüddətli olduğuna görə, balans dəyerlərini təxmin edir;
- ii) Uzunmüddətli müəyyən dərəcəli və dəyişen dərəcəli debitor borcları / borc öhdəlikləri Qrup tərəfindən faiz dərecləri, ölkə üzrə xüsusi risk amilləri, müştərinin fərdi krediti ödəmə qabiliyyəti və maliyyələşdirilən layihənin risk xüsusiyyətləri kimi parametrlərə əsaslanaraq Səviyyə 3-ün giriş məlumatlarından istifadə etməklə qiymətləndirilir.

Kapitalın idarə edilməsi

Kapitalın idarə edilməsində Qrupun əsas məqsədi düzgün investisiya qərarları qəbul etməklə biznes əməliyyatlarının maliyyələşdirilməsi və davam etdirilməsi üçün güclü kapital bazasının təmin edilməsi və investorun və kreditorun güvenini qorumaqla öz işgüzar fəaliyyətinin dəsteklənməsindən ibarətdir.

Qrup 100% Azərbaycan Respublikasının hökumətinə məxsusdur və yeni gəmilerin alınması üçün vaxtaşını olaraq Dövlət investisiyaları şəklində vəsaitlər alır.

Qrupun idarə etdiyi məcmu kapital aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	Qeyd	31 dekabr 2022-ci il	31 dekabr 2021-ci il
Uzunmüddətli kredit	12	4,235	8,469
Qısamüddətli kreditlər və uzunmüddətli kreditin cari hissəsi	12	4,499	4,553
Ticaret və digər kreditor borcları və hesablanmış öhdəliklər	11	37,900	69,416
Çıxılsın: pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	6	(34,353)	(6,312)
Xalis borc		12,281	76,126
Kapital		1,173,690	1,088,249
Kapital və xalis borc		1,185,971	1,164,375
Ödəmə qabiliyyəti əmsalı		1%	7%

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

23. Maliyyə fealiyyətindən yaranan öhdəliklərdə dəyişikliklər

	Pul 1 yanvar 2022- ci il	vəsaitlərinin hərəkəti	Maliyyə xərçi	Məzənnə fərgi üzrə hərəket	Digər	31 dekabr 2022-ci il
Qısamüddətli kreditlər ve uzunmüddətli kreditlərin cari hissəsi	4,553	(4,320)	31	-	4,235	4,499
Uzunmüddətli kreditlər	8,469	(416)	417	-	(4,235)	4,235
İcarə öhdəlikləri	23,024	(12,984)	351	-	-	10,391
Maliyyələşdirmə fealiyyətindən cəmi öhdəliklər	36,046	(17,720)	799	-	-	19,125
	Pul 1 yanvar 2021- ci il	vəsaitlərinin hərəkəti	Maliyyə xərçi	Məzənnə fərgi üzrə hərəket	Digər	31 dekabr 2021-ci il
Qısamüddətli kreditlər ve uzunmüddətli kreditlərin cari hissəsi	19,325	(18,636)	152	(523)	4,235	4,553
Uzunmüddətli kreditlər	12,727	(583)	560	-	(4,235)	8,469
İcarə öhdəlikləri	13,204	(2,248)	627	-	11,441	23,024
Maliyyələşdirmə fealiyyətindən cəmi öhdəliklər	45,256	(21,467)	1,339	(523)	11,441	36,046

Qısamüddətli ve uzunmüddətli kreditlərin "Digər" sütunu 4,235 AZN (2021-ci il: 4,235 AZN) məbləğində uzunmüddətli kreditin cari hissəsinin qısamüddətli kimi təsnifləşdirilməsi ilə təmsil olunur.

24. Potensial öhdəliklər, təəhhüdlər və əməliyyat riskləri

Əməliyyat mühiti

Qrupun əməliyyatları əsasən Xəzər denizi hövzəsində həyata keçirilir. Bununla beraber, 2022-ci il ərzində quru yük daşımalarının 48%-ni və maye yük daşımalarının 25%-ni Qara dəniz hövzəsində həyata keçirilmiş əməliyyatlar təşkil edirdi. Bazar sistemi formalaşma mərhələsində olan Azərbaycan Respublikasında hal-hazırda daha yetkin bazar iqtisadiyyatlarına xas olan biznes və tənzimləyici infrastrukturə sahib deyil.

Azərbaycan iqtisadi İslahatları aparmaga və hüquqi, vergi və nizamlayıcı infrastrukturu təkmilləşdirməyə davam edir. Azərbaycan iqtisadiyyatının gelecek sabitliyi önemli dərəcədə İslahatlardan, Hökumətin gördüyü iqtisadi, maliyyə və monetar tedbirlərinin effektivliyindən, xəmə neftin qiymətindən və Azərbaycan manatının sabitliyindən asılıdır.

Azərbaycan iqtisadiyyatı neft qiymətlərinin aşağı düşməsi və Azərbaycan manatının 2015-ci il ərzində devalvasiyasının mənfi təsirinə məruz qalmışdır. Bu, kapital əldə etmek imkanlarının məhdudlaşması, kapital dəyerinin artması, inflasiya və iqtisadi artımın qeyri-müəyyənliyi kimi amillərə səbəb olmuşdur.

Bu çətinliklərə cavab olaraq, Azərbaycan hökuməti İslahatları süretləndirmək və maliyyə sistemini dəstek vermək planlarını açıqlamışdır. 6 dekabr 2016-ci ildə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti "Milli iqtisadiyyat və iqtisadiyyatın əsas sektorları üzrə strateji yol xəritəsinin başlıca istiqamətləri"ni təsdiq etmişdir. Yol xəritəsi 2016-2020-ci illərdə inkişaf strategiyasını, 2025-ci ildək uzunmüddətli perspektivləri və 2025-ci ildən sonrakı dövrlərə nezəri əhatə edir.

Qlobal təchizat zəncirlərinin pozulması, Rusiya Federasiyası ilə Ukrayna arasındakı münaqişə, elecə də istehlakçıların mallara olan tələbatının artması 2022-ci ildə qlobal iqtisadiyyata əhəmiyyətli inflasiya təzyiqlərinin yaranması, o cümlədən emtəə qiymətlərinin kəskin artması ilə nəticələnmişdir. 2022-ci il ərzində neft və qazın qiymətləri çoxillik zirvələrə çataraq əhəmiyyətli müsbət ticarət saldosu yaratmış və Azərbaycan iqtisadiyyatına xarici valyuta daxil olmalarını artırmışdır. Qiymətlər ilin sonuna yaxın azalsada, əvvəlki bir neçə ilə müqayisədə hələ də yüksək olaraq qalır. Bu cür qlobal tendensiyalar ölkədə yüksək inflasiya təzyiqlərinə səbəb olmuşdur.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

24. Potensial öhdəliklər, təshhüdler və əməliyyat riskləri (davamı)

Əməliyyat mühiti (davamı)

Bir çox ölkələrdə inflasiya son onilliklərin ən yüksək haddinə çatmışdır. Bu şəraitdə inkişaf etmiş ölkələrdə siyasetçilər balanslarını azaltmaq və faiz dərəcələrini aqressiv şəkildə artırmaqla pul siyasetlərini sərtləşdirməyə çalışırlar. Belə sərtləşmə nəticəsində qlobal tənezzül baş verərsə, karbohidrogenlərə tələbat da azalacaq ki, bu da Azərbaycan iqtisadiyyatına mənfi təsir göstərə bilər.

2022-ci il ərzində qlobal reytinq agentlikləri Azərbaycan üzrə inkişaf proqnozunu yenidən nəzərdən keçirərək Azərbaycan hökumətinin kredit reytinqini bir pillə artırmışlar. Bu artım son illərdə daha uğurlu fiskal idarəetmə və post pandemiya dövründə gelecek qeyri-müntəzəmliyə tab gətirmək qabiliyyətinin artması ilə nəticələnən effektiv iqtisadi siyasetin təzahürüdür. İqtisadi canlanma və yüksək karbohidrogen qiymətləri şəraitində ehtiyatlı fiskal idarəetmə sayesində bündəcə göstəriciləri yüksək olaraq qalır və gözləniləndən daha sürətlə artır.

2021-ci ve 2022-ci illerde ARMB bütün dövr ərzində 1 ABŞ dolları üçün 1,7000 AZN səviyyəsində sabit qalan Azərbaycan manatının sabitliyini qorumağa davam etmişdir. 2022-ci il ərzində ARMB pul siyasetini sərtləşdirməyə davam etmiş, nəticədə 31 dekabr 2022-ci il tarixinə yenidən maliyyələşdirmə dərəcəsi 8,25%-ə çatmışdır (31 dekabr 2021-ci il: 7,25%).

Qrupun rəhbərliyi cari şəraitdə baş veren bu cür dəyişiklikləri izləməkdədir və Qrupun yaxın gelecekdə fealiyyətinin davamlılığı və inkişafını dəstekləmək üçün lazıim hesab etdiyi ehtiyat tədbirlərini görməkdədir.

Qrupun rəhbərliyi hesab edir ki, hal-hazırda Qrupun fealiyyətinin sabitliyini təmin etmək üçün bütün münasib tədbirlər görülür. Buna baxmayaraq, yuxarıda təsvir edilmiş sahələrdə vəziyyətin gözlənilməz dərəcədə pişəşməsi Qrupun nəticələri və maliyyə vəziyyətinə həzirdə dəqiq müəyyən edilə bilməyən mənfi təsir göstərə bilər.

Bu qeyri-müəyyənliliklərin gelecekdə aydınlaşdırılmasından yaranan biləcək hər hansı düzəlişlər hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında eks etdirilməmişdir. Belə düzəlişlər (əgər olarsa), məlum olduğu və təxmin edilə bildiyi dövrde hesabatda göstəriləcəkdir.

Məhkəmə prosedurları

Qrupun rəhbərliyi öz təxminlərinə və daxili və xarici peşəkarların məsləhətlərinə əsasən hesab edir ki, bu iddialarla bağlı hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında zərərlərin ödənişməsi üçün yaradılmış ehtiyatlardan başqa heç bir əhəmiyyətli zərər olmayıcaqdır.

Vergi qanunvericiliyi

Azərbaycan Respublikasının vergi, valyuta və gömrük qanunvericiliyi müxtəlif şəhərlərə və tez-tez baş verə bilən dəyişikliklərə məruz qalır. Qrupun əməliyyatlarına və fealiyyətinə tətbiq edilən bu cür qanunvericiliyə dair Rəhbərliyin şəhərlərinə müvafiq səlahiyyətli orqanlar tərəfindən etiraz edilə bilər.

Qrupun rəhbərliyi hesab edir ki, onun tərəfindən müvafiq qanunvericiliyin şəhəri düzgündür, vergi, xarici, valyuta normaları və gömrükə bağlı Qrupun mövqələri qorunacaqdır və Qrupun potensial vergi öhdəlikləri hazırkı maliyyə hesabatlarında göstərilən məbləğlərdən artıq olmayacağı.

Ətraf mühitin qorunması ilə bağlı məsələlər

Hazırda Azərbaycan Respublikasında ətraf mühitin qorunması haqqında qanunvericilik təkmiləşdirilir və ona əməl olunması ilə bağlı hökumət orqanlarının mövqeyinə yenidən baxılır. Qrup, ətraf mühitin qorunması ilə bağlı öhdəliklərini mütemadi olaraq qiymətləndirir. Öhdəliklər müəyyən edildikcə dərhət uçota alınır. Mövcud qanunvericiliyin və normativ aktların dəyişməsi nəticəsində yaranan bilən, eləcə də məhkəmə praktikası nəticəsində kifayət qədər dəqiqlikli qiymətləndirilə bilməyen potensial öhdəliklər əhəmiyyətli ola bilər. Rəhbərlik hesab edir ki, ətraf mühitin qorunması haqqında qüvvədə olan qanunvericiliyə əməl olunması üzrə mövcud nəzarət sistemi şəraitində ətraf mühitə zərər vurulması ilə bağlı əhəmiyyətli öhdəliklər mövcud deyil.

24. Potensial öhdəliklər, təəhhüdlər və əməliyyat riskləri (davamı)

Ətraf mühitin qorunması ilə bağlı məsələlər (davamı)

Qrup öz mehsulları, əməliyyatları və digər fəaliyyətləri ilə əlaqədar olaraq ətraf mühitin qorunması haqqında bir sıra qanun və qaydalara riayet etməlidir. Bu qanun və qaydalara əsasən Qrupun əvvəlk illerde fəaliyyəti nəticəsində ətraf mühitə deymiş ziyanı aradan qaldırılmalıdır. Bu cür öhdəliklər müxtəlif ərazilərdə mövcud olan tullantıların leğv edilməsi üçün yaranı bilər. Bundan əlavə, Qrupun əvvəlk illerde satılmış aktivlər və ya bağlanmış obyektlər ilə bağlı öhdəlikləri ola bilər. Ətraf mühitə dəymış ziyanın aradan qaldırılması ilə bağlı əsas tələb və bununla bağlı xərcərin müəyyən etmək mahiyətə cətindir. Gələcək xərcərin məbleğinin nəzəreçarpan ola bilməsi və bu cür xərcərin qeydə alındığı dövrde Qrupun əməliyyat nəticələri üçün əhəmiyyətli ola bilməsinə baxmayaraq bununla bağlı məbleğlərin müəyyən edilməsi praktiki deyildir. Qrup, bu cür xərcərin Qrupun maliyyə vəziyyətinə və ya lикvidliyinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərecəyini gözləmir.

Rusiya və Ukrayna arasında münaqişə

2022-ci ilin fevral ayında Rusiya Federasiyası ilə Ukrayna arasında yaşanan münaqişə ilə əlaqədar qərbdövlətlərinin əksəriyyəti Rusiya Federasiyasına qarşı çoxsaylı sanksiyaların tətbiq ediləcəyini bəyan etmişdir.

31 dekabr 2022-ci il tarixinə Qrupun Rusiya şirkətlərindən cəmi debitor borcu 10,026 AZN və Rusiya şirkətlərindən ödənilməmiş debitor borcları üçün tanınmış GKZ 2,572 AZN təşkil etmişdir.

Qrupun rəhbərliyi mövcud şəraitdə iqtisadi vəziyyəti izləyir və Qrupun aktivlərinin yaxın gələcəkdə lükvidliyini qorumaq üçün zəruri hesab etdiyi qabaqlayıcı tədbirlər görür.

25. Hesabat tarixindən sonra baş vermiş hadisələr

2023-cü ilin mart ayında Şirkət ödəniş müddəti 5 il olan 100 milyon ABŞ dolları məbləğində daxili istiqrazlar ("İstiqrazlar") buraxılmışdır. İstiqrazlar üzrə illik faiz dərəcəsi ödəmə müddəti başa çatanadək hər yarım ilda bir dəfə ödənilməklə 6% təşkil edir. İstiqrazlar üzrə ödəmə müddəti 3 mart 2028-ci il tarixində başa çatır və yerli qiymətli kağızlar bazارında satılır. Şirkət istiqrazlardan eldə edilən gelirləri Qara dəniz regionunda fəaliyyət göstərecək 3 yeni gəminin alınması üçün istifadə edəcək.